

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
GLOBALIZACIJA IN ANALIZA KAZALNIKOV ZA SLOVENIJO

Ljubljana, 11. september 2018

TADEJA LEBAN

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Tadeja Leban, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Globalizacija in analiza kazalnikov za Slovenijo, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko dr. Sonjo Šlander Woster

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 GLOBALIZACIJA.....	1
1.1 Opredelitev globalizacije	1
1.2 Pogledi na razvoj globalizacije	3
1.3 Dimenzije globalizacije	4
1.3.1 Politična globalizacija.....	4
1.3.2. Kulturna globalizacija.....	5
1.3.3. Ekonomska globalizacija	6
1.4 Vpliv globalizacije na gospodarsko rast	6
2 SVETOVNA TRGOVINSKA ORGANIZACIJA	9
2.1 Zgodovina WTO	9
2.2 Organizacijska struktura	10
2.3 Funkcije WTO.....	11
2.4 Načela trgovinskega sistema	11
3 ANALIZA KAZALNIKOV GLOBALIZACIJE ZA SLOVENIJO..	12
3.1 Ključni makroekonomski kazalci v Sloveniji – BDP in inflacija.....	12
3.1.1 Bruto domači proizvod	12
3.1.2 Cene in inflacija	13
3.2 Globalizacijski indeks KOF	14
3.3 Mednarodna menjava blaga	16
3.4 Mednarodni pretok kapitala.....	19
3.4.1 Neposredne naložbe	19
3.4.2 Portfeljske naložbe.....	21
SKLEP	22
LITERATURA IN VIRI	23
PRILOGE	30

KAZALO TABEL:

Tabela 1: Bruto domači proizvod za obdobje 2008–2017.....	12
Tabela 2: Tuje neposredne naložbe v Sloveniji v obdobju 2008–2016.....	20
Tabela 3: Stanja in tokovi slovenskih neposrednih naložb v tujini 2008–2016.....	20
Tabela 4: Gibanje vrednostnih papirjev v letih 2008–2015	22

KAZALO SLIK:

Slika 1: Kanali globalizacije.....	7
Slika 2: Letne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji v obdobju 2011–2018	14
Slika 3: Globalizacija Slovenije v obdobju 1994–2015	14
Slika 4: Konkurenčnost Slovenije v obdobju 2008–2018	15
Slika 5: Konkurenčnost Avstrije v obdobju 2008–2018	16
Slika 6: Blagovna menjava med Slovenijo in Rusijo v obdobju 2012–2018.....	19
Slika 7: Gibanje vhodnih in izhodnih TNI v Avstriji 2015–2018.....	21

KAZALO GRAFOV:

Graf 1: Inflacija v letih 2017–2018	13
Graf 2: Izvoz in uvoz blaga in storitev Slovenije med leti 2008–2017	17
Graf 3: Delež izvoza in uvoza v BDP v Sloveniji v obdobju 2008–2017	18

KAZALO PRILOG:

Priloga 1: Obdobja globalizacije	1
Priloga 2: Indeks globalne konkurenčnosti za Slovenijo v obdobju 2017 - 2018.....	2
Priloga 3: Indeks globalne konkurenčnosti za Slovenijo.....	3
Priloga 4: GATT.....	4
Priloga 5: Organizacijska struktura	5

SEZNAM KRATIC:

BDP – bruto domači proizvod

ang. – angleško

WTO – (ang. World Trade Organization); Svetovna trgovinska organizacija.

OZN – Organizacija združenih narodov.

ITO – (ang. International Trade Organization); Mednarodna trgovinska organizacija.

GATT – (ang. General Agreement on Tariffs and Trade); Splošni sporazum o carinah in trgovanju.

HOD – (ang. Heads of Delegations); vodje delegacij

OECD – (ang. Organisation for Economic Co-operation and Development); Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj.

nem. - nemško

KOF – (nem. Konjunkturforschungsstelle); Inštitut za gospodarski cikel.

UVOD

Obstaja več različnih razlag, kako definirati koncept globalizacije; zaradi nerazumevanja tega fenomena se ne zavedamo njenih učinkov in posledic. Pri globalizaciji svet postaja vse bolj soodvisen, saj poteka na mnogih ravneh, kar je eden od razlogov, da težko najdemo natančno definicijo. Globalizacija ima svojo zgodovino ter prednosti in slabosti, ki močno vplivajo na današnji svet. Pravijo, da je »motor«, ki spodbuja rast in razvoj, čeprav so se skozi leta pojavila vprašanja in izzivi glede učinkov, ki jih globalizacija povzroča na delovna mesta, plače, kulturo, gospodarstvo ...

Namen in cilj te naloge je prikazati in razložiti kazalnike globalizacije, kako delujejo na gospodarstvo oz. gospodarsko rast, in raziskati, ali so v posameznih letih pozitivno ali negativno vplivali na Slovenijo. V prvem delu naloge se bomo osredotočili na opredelitev pojma ter poskušali dobiti najbolj primerno razlago, ki opisuje globalizacijo. Opisali bomo začetke njenega razvoja in tri najbolj pomembne dimenzije, ki jih lahko ločimo: ekonomsko, politično in kulturno dimenzijo. Globalizacija vpliva na gospodarsko rast države prek štirih različnih kanalov, ki jih bomo razložili v nadaljevanju naloge. V drugem delu naloge bomo predstavili Svetovno trgovinsko organizacijo in njeno vlogo pri globalizaciji, ki temelji na pravilih politike gospodarske organizacije, in je edina mednarodna organizacija, ki se ukvarja s trgovinskimi sporazumi med narodi. Pomembno je, da vemo, kako je Svetovna trgovinska organizacija nastala, da lahko v naslednjih poglavjih razložimo njeno celotno organizacijsko shemo ter funkcije. V empiričnem delu bomo poskušali razložiti kazalnike globalizacije s pomočjo različnih tabel in grafov, ki bodo prikazovali stopnjo vključenosti Slovenije. Ugotavljali bomo, kako so se le-ti spreminjali v obdobju desetih let ter kako se kazalniki Slovenije razlikujejo od kazalnikov drugih držav Evropske unije. Predstavljena bosta globalizacijski indeks KOF ter stopnja konkurenčnosti Slovenije. Predstavljena bo tudi mednarodna menjava blaga, saj je pomembna za rast vsakega gospodarstva, ter zakaj je izvoz za Slovenijo tako pomemben. Mednarodni tok kapitala je zadnja točka, v okviru katere bosta opisana kazalnika neposrednih naložb in portfeljske investicije.

1 GLOBALIZACIJA

Pojem globalizacija v vsakdanjem življenju slišimo, pa tudi občutimo. V tem poglavju bomo predstavili opredelitev globalizacije, kako se je pojavila in razširila, na kakšen način je zaznamovala področja gospodarstva, politike in kulture ter kako je vplivala na svet.

1.1 Opredelitev globalizacije

Globalizacija je zelo razširjena in hkrati kompleksna tema, zato jo v preprostih besedah zelo težko razložimo. Ko iščemo v knjigah ali na spletu definicijo globalizacije, najdemo več opredelitev različnih avtorjev, ki se med seboj zelo razlikujejo. Pojem globalizacija ima veliko različnih opredelitev predvsem zato, ker je postal že vsakodneven in na prvi pogled lahko razložljiv, vendar ko se poglobimo v sam kontekst in ga začnemo obravnavati,

pridemo do zaključka, da globalizacijo lahko kar natančno, a hkrati težko razložimo. V zaključni nalogi se bomo osredotočili samo na tiste opredelitve, ki so se nam zdele še najboljše približek k opredelitvi globalizacije.

Dandanes močno prevladuje tehnologija, kot so mobilni telefoni, letala, stacionarni telefoni in internet, ki so med seboj povezani in so močno povečali rast letalskega prometa in komunikacije po vsem svetu. To pomeni, da lahko ljudje in države med seboj izmenjujejo informacije in blago bolj hitro in učinkovito (Explainitychannel, 2013).

Beseda globalizacija se je sprva pojavila v angleški besedi »globe«, ki v našem jeziku pomeni zemlja, kroglja ali pa tudi obla. Beseda »globe« naj bi pomenila združevanje držav in narodov. Zaradi napredovanja tehnologije podatki, ljudje in surovine potujejo iz enega konca sveta na drugega hitreje in tudi ceneje; zaradi tega ni nujno, da ima posamezno podjetje prostore le v eni državi in na enem mestu, temveč lahko ima prostore in sedeže v mnogih državah in na različnih celinah. Proizvodne obrate oz. tovarne lahko ima tudi na več koncih sveta, najpogosteje tam, kjer je potrebno za delo delavca plačati manj. Za lažjo predstavo navajamo primer švedskega podjetja, ki šiva majice v Indiji, prodaja pa jih po vsem svetu, tudi v Sloveniji. Takšna podjetja imenujemo transnacionalna podjetja. Procesu izdelave izdelkov, trgovanja, dogovarjanja, ki ni omejen le na eno državo, potujejo pa tudi ideje in ljudje, pa pravimo globalizacija (TVInfodrom, 2016).

»Pojem bom enačil z razvojem globalnih finančnih trgov, rastjo transnacionalnih podjetij in povečanjem njihove prevlade nad državnimi gospodarstvi« Soros (2003, str. 1). Avtor je prepričan, da lahko večino težav, ki jih ljudje povezujejo z globalizacijo, pripišemo opisanim pojavom. Medtem ko je Beck (2003, str. 37) mnenja, da je globalizacija najbolj uporabljana, napačno razumljena in politično najučinkovitejša beseda zadnjih let. Globalizacija je zaradi delovanja na vsakodnevni ravni v različnih dimenzijah gospodarstva, informacije, tehnologije, ekologije ... izgubilo meje, označuje kot nerazumljivo, a hkrati znanega, kar nas s tem vse sili k temu, da se nanj odzovemo z odgovorom in se mu prilagodimo.

Res je, da se globalna medsebojna povezanost stopnjuje, vendar obstaja nesoglasje glede tega, kakšen naj bi bil koncept globalizacije oz. kakšna je njena dinamika in kako bi bilo treba opisati njene strukturne posledice. Na to temo so se razvila različna strokovna vprašanja in da bi poskušali razumeti ta družbeni fenomen so se razvile tri šole, ki ga pojasnjujejo:

- Hiperglobalisti – zanje globalizacija predstavlja novo dobo, ljudje so vedno bolj podvrženi disciplinam svetovnega trga. Z drugimi besedami lahko rečemo, da so prepričani, da se svet giblje v smeri politične, ekonomske in družbene enote.
- Skeptiki – prepričani so, da je globalizacija le nekakšen mit, ki skriva resnično ozadje mednarodnega gospodarstva.
- Preoblikovalci – zanje je globalizacija glavna gonilna sila za hitre družbene, politične in ekonomske spremembe, ki preoblikujejo sodobne družbe in svetovni red. (Held, 1999, str. 2-7).

Svetličič (2011, str. 23) opisuje globalizacijo prav tako kot Held, le da omenja samo dve skupini – hiperglobaliste na eni strani ter skeptike na drugi strani. Ti dve skupini opisuje, kot da živita v zmoti, saj je po njegovem mnenju globalizacija na koncu procesa, medtem ko hiperglobalisti trdijo, da je na začetku, skeptiki pa vse to dojemajo kot mit, vendar je mnenja, da se z globalizacijo dogajajo spremembe in jih ne bi smeli podcenjevati. Tudi on misli, da obstaja tretja skupina, ki na globalizacijo gleda bolj realno; jih ne vključuje, poimenuje pa jih realisti.

Held (1999, str. 16) nam na koncu poda izčrpno opredelitev globalizacije, ki jo opiše kot: »proces, ki vključuje preoblikovanje prostorske organizacije, družbenih odnosov in transakcij – ocenjeno je glede na njihovo razširjenost, intenzivnost, hitrost in vpliv – ustvarja transkontinentalne ali medregionalne tokove in mreže dejavnosti, interakcij in uresničevanja moči.«

1.2 Pogledi na razvoj globalizacije

Pojavljajo se vprašanja, ali je globalizacija star ali nov proces. Friedman (2005) je mnenja, da se je proces globalizacije začel že v preteklosti, danes je ta v svetu postala le bolj intenzivna. Po njegovem mnenju lahko ločimo tri zgodovinske stopnje globalizacije:

- Globalizacija 1.0: Potekala je že od odkritja Amerike leta 1492 pa do začetkov industrijske revolucije v Veliki Britaniji leta 1800. V tem obdobju so imele največjo vlogo države.
- Globalizacija 2.0: Od leta 1800 do leta 2000 – prva polovica industrijske revolucije, po odkritju parnega stroja; vzpon železnice in padec transportnih stroškov. Drugo polovico pa je zaznamovala informacijska revolucija (računalniki, telefoni, optični kabli ...), ki je znižala stroške telekomuniciranja in elektronskega poslovanja. Glavni akterji v tem obdobju so bila multinacionalna podjetja.
- Globalizacija 3.0: Od leta 2000 naprej pa glavno vlogo prevzamejo posamezniki kot kreativni in zahtevni informirani potrošniki, ki so mobilni znotraj držav mednarodnih skupnosti in globalno.

Svetličič (2011, str. 25) opisuje, da ljudje vidijo globalizacijo kot modno muho, ki je nastala šele v zadnjem desetletju. Daje vtis, da gre za povsem nov pojav, nekaj, kar nima prednikov v zgodovini in je nastalo šele nedavno. Avtor zatrjuje, da ljudje živijo v zmoti, saj je globalizacija prisotna med nami že dolgo in gre le za nadaljevanje liberalizacije in mednarodne trgovine, ki se je začela sredi 19. stoletja. Ljudje so zmedeni, saj tako kot obstajajo številne definicije globalizacije različnih avtorjev, tako je tudi pri tem. Nekateri avtorji so mnenja, da je globalizacija že dolgo med nami, medtem ko drugi, npr. Soros (2003, str. 1), opisuje globalizacijo kot mlad pojav, saj se današnje razmere razlikujejo v primerjavi s tistimi pred petdesetimi ali celo petindvajsetimi leti.

Če se vrnemo na začetek, se je izraz globalizacija populariziral v začetku 1980. Levitt (1983) je v članku *The globalization of Markets* poudarjal, da poti globalizacije segajo daleč nazaj

v čase Rimskega imperija in kitajske svilene poti. S Kolumbovim odkritjem Amerike so ugotovili, da obstajajo tudi druge celine, kjer bi lahko trgovali, do dodatne revolucije pa je prišlo ob odkritju parnega stroja, ki je prinesel bistvene spremembe v transportu. V primerjavi z danes je bila takrat trgovinska integracija izjemno skromna, saj je bil leta 1950 obseg svetovnega izvoza 62 milijard dolarjev, do leta 1970 pa se je povečal kar za petkrat in tako znašal vrtočlavih 317 milijard dolarjev. Globalizacija se je uveljavila leta 1970, ko se je svetovna trgovina povečala s 300 na 2.000 milijard dolarjev, predvsem zaradi cen nafte in povečanja uvoza azijskih trgov. Prava eksplozija globalizacije je nastala v tretjem valu od leta 2000 naprej, saj je prišlo do izjemne rasti svetovne trgovine in do povečane rasti izvoza azijskih držav v razvite države. Svoj izvoz pa so povečale tudi razvite države, ki so imele konec leta 2011 več kot polovični delež v svetovnem izvozu. Svetovna trgovina se ne bi povečala brez liberalizacije trgovine in povečanega izvoza kapitala iz razvitih v nerazvite države (Damijan, 2013).

1.3 Dimenzije globalizacije

Globalizacijo podrobno obravnavamo v različnih vedah; v ekonomskem, političnem, pravnem, izobraževalnem, zdravstvenem in sociološkem smislu. Ko ljudje razpravljajo o globalizaciji, prihaja do prekrivanja in ponavljanja in včasih se nam zdi, da govorijo bolj eden mimo drugega kot med seboj. Ta problem se pojavi, ker se ljudje osredotočijo le na en vidik globalizacije, namesto da bi jo obravnavali kot celoto. Na globalizacijo se ne gleda kot na enoten proces, temveč kot na nastanek istočasno nastajajočih gospodarskih, ekoloških, političnih in kulturnih procesov na globalnem področju, ki pa imajo tudi lokalne in nacionalne posledice (Introduction to Sociology, 2016).

1.3.1 Politična globalizacija

Steger (2013) vidi politično globalizacijo kot obravnavo političnih dogovorov, ki presegajo nacionalno državo. Kitajska se pozicionira kot eden največjih zagovornikov globalizacije, ko je junija 2016 glasovanje Brexita omamilo Evropsko unijo. Novice o globalizaciji pa so postajale vse bolj negativne tudi v Združenih državah Amerike, ko je bil izvoljen novi predsednik Donald Trump. Politična globalizacija dostopa do mednarodne pomoči in finančne podpore, prispeva k svetovnemu miru ter zmanjšuje tveganja za invazije, ima večjo kontrolo nad velikimi močmi in omejevanjem nacionalizma. Mednarodne organizacije so pogosto zavezane k širjenju vrednot, kot je svoboda, in za boj proti zlorabam v državah. Manjše države pa lahko sodelujejo in mednarodno pridobijo večji vpliv. Če pa pogledamo slabosti, se državna suverenost zmanjša, delovanje mednarodnih in nadvladanih organizacij pogosto ni »demokratično« v smislu zastopanja in odgovornosti. Velike države lahko oblikujejo odločitve v nadvladanih organizacijah, lahko vplivajo na odločitve in upočasnijo proces odločanja.

Globalizacija je postala pomemben faktor v našem življenju, saj se več držav združuje, da bi odgovarjale na vprašanja in poskušale odpraviti izzive, ki se pojavljajo na poti. Lahko

izboljša svetovno gospodarstvo in spodbuja vlado, da reši probleme, ki delujejo po vsem svetu, na primer zmanjševanje revščine, ekonomije ...

Pozitivne lastnosti, ki jih lahko opazimo pri politični globalizaciji so te, da lahko dostopa do mednarodne pomoči in finančne podpore, prispeva k svetovnemu miru ter zmanjšuje tveganja za invazije, ima večjo kontrolo nad velikimi močmi in omejevanjem nacionalizma. Mednarodne organizacije so pogosto zavezane k širjenju vrednot, kot je svoboda, in za boj proti zlorabam v državah. Manjše države pa lahko sodelujejo in mednarodno pridobijo večji vpliv. Če pa pogledamo slabosti, se državna suverenost zmanjša, delovanje mednarodnih in nadnacionalnih organizacij pogosto ni »demokratično« v smislu zastopanja in odgovornosti. Velike države lahko oblikujejo odločitve v nadnacionalnih organizacijah, lahko vplivajo na odločitve in upočasnijo proces odločanja (Steger, 2013).

1.3.2. Kulturna globalizacija

Steger (2013) v okviru razmišljanj o kulturni globalizaciji opisuje, da lahko vidimo raznovrstne raziskave, okrepitve in razširitve kulturnih tokov po vsem svetu. Tudi pri tej dimenziji imamo kritike in zagovornike; kritiki pravijo, da se svet homogenizira, vendar zagovorniki trdijo, da globalizacija oživlja niše kultur. Kulturna globalizacija je povezana s porastom globalnih medijskih omrežij, ki so v lasti transnacionalnih korporacij. Zagovorniki so mnenja, da kulturna globalizacija vodi do zaščite domačih jezikov, medtem ko so drugi mnenja, da bo jezik kmalu postal homogen po vsem svetu. Na internetni strani Quizlet je definirana kot dimenzija, ki vključuje premike idej, informacij, slik in ljudi. Danes kulturna globalizacija spodbuja internet, kar posledično zmanjšuje stroške in globalizira komunikacije (Quizlet, brez datuma).

Na spletni strani univerze Nottingham Trent lahko zasledimo, da je profesor John Tomlinson raziskoval kulturne dimenzije že od leta 1996. V knjigi je poskušal razložiti, kako se razlikujejo od gospodarskih, tehnoloških in političnih dimenzij. V nadaljevanju so prikazane tri pomembne raziskave na kulturnem in političnem področju:

- Pojav globalizirane kulture.
- Narava in perspektive kulturnih identitet.
- Komunikacija in mediji.

(Nottingham Trent University, brez datuma).

Kulturna globalizacija povzroča interakcijo med kulturami po vsem svetu, ki si postajajo vedno bolj podobne. Poznamo tudi kulturne posebnosti, kar pomeni, da ljudje ohranjajo lastne kulturne tradicije, ki se od ostalih kulturnih tradicij v drugih državah zelo razlikujejo. Kot primer lahko navedemo ameriško podjetje, ki posluje po vsem svetu. To je McDonald's, ki ga najdemo v večjih mestih številnih držav. Predstavlja komunikacijo po vsem svetu, ljudi iz različnih koncev sveta, ki izražajo svoja stališča, mesto za spoznavanje novih ljudi. Drugo, kar predstavlja kulturo, je hrana, saj je eden najpomembnejših in najstarejših nosilcev kulture. Razširjanje McDonald'sa je ljudem všeč, ker širi raznolikost, združuje vse verske

pripadnosti; z drugimi besedami globalizacija združuje, saj lahko uživamo običajno svetovno hrano po vsem svetu (UKessays, 2015).

Kulturna globalizacija je vplivala predvsem na dostop do novih kulturnih izdelkov, kot so zabava, umetnost, izobraževanje, na boljše razumevanje tujih vrednot in odnosov, vedno manj je stereotipov in manj napačnih predstav o drugih ljudeh in kulturah. Lahko komuniciramo in branimo svoje vrednote in ideale po vsem svetu ter prilagajamo globalne kulturne trende lokalnemu okolju. Slabosti, ki prihajajo s kulturno globalizacijo, so v tem, da se razširja blagovna kultura potrošnikov, prihaja do nevarnosti kulturne homogenizacije, nekatere majhne kulture lahko izgubijo svoje značilnosti, če upoštevamo mednarodni značaj teroristične skupine IS, se lahko nevarni ali nasilni ideali hitro širijo (Netivist, brez datuma).

1.3.3. Ekonomska globalizacija

»Ekonomska ali gospodarska globalizacija vključuje mednarodni pretok kapitala, pretok blaga in storitev preko meja, zmanjševanje tarif in trgovinskih ovir, priseljevanje in širjenje tehnologije ter znanja zunaj meja.« Zgoraj navedeni učinki globalizacije vplivajo na naše življenje tako pozitivno kot negativno. V zadnjih letih države v razvoju pospešujejo svojo odprtost, zato se je zaskrbljenost zaradi globalizacije in njenih učinkov povečala, predvsem zaradi gospodarske rasti, revščine in neenakosti (Damijan, 2014).

TheGlobalEconomy.com pojasnjuje dve dimenziji gospodarske globalizacije: to so gospodarski tokovi, ki vključujejo podatke o trgovini, tujih ter portfeljskih naložbah, in omejitve trgovine in kapitala, ki vključujejo skrivne uvozne ovire, povprečne tarifne stopnje, davke na mednarodno trgovino in indeks nadzora kapitala (TheGlobalEconomy.com, brez datuma).

Prednosti ekonomske oziroma gospodarske globalizacije so cenejše cene izdelkov in storitev, kar pomeni bolj optimizirane dobavne verige, zagotavlja boljše razpoložljivost izdelkov in storitev ter lažji dostop do kapitala in blaga, konkurenca na ostalih trgih se povečuje in proizvajalci ter trgovci na drobno lahko diverzificirajo svoje trge in prispevajo h gospodarski rasti. Če pa pogledamo z druge strani, vidimo, da se morajo nekatere države boriti, da lahko tekmujejo z ostalimi razvitimi državami, v državah, ki so bogate z viri, tuja podjetja in vlagatelji preprečujejo gospodarsko diverzifikacijo, večnacionalna podjetja pa imajo močno pogajalsko moč v odnosu do lokalnih oblasti, »učinek učinkov« je v času krize bolj verjeten.

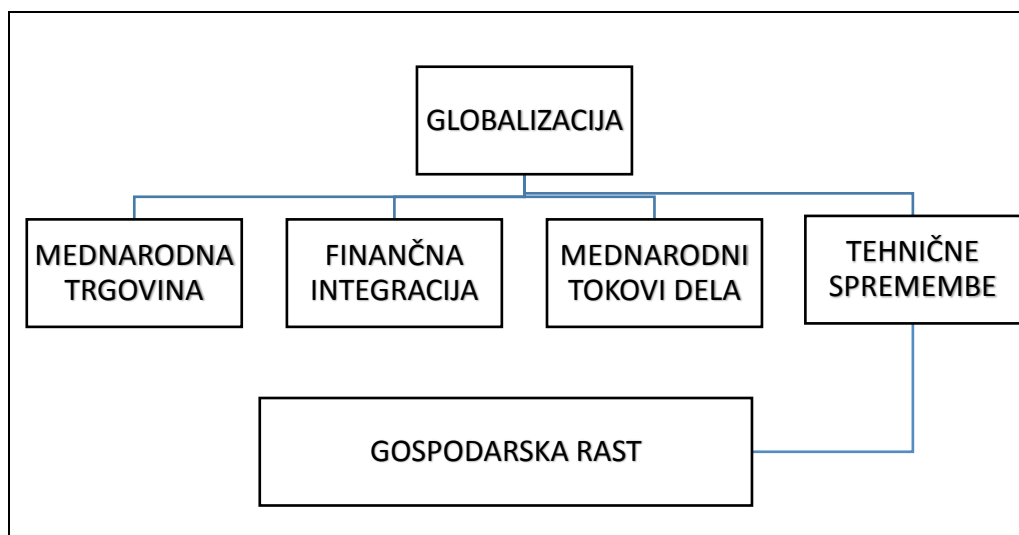
1.4 Vpliv globalizacije na gospodarsko rast

Tema globalizacije in rasti še zdaleč ni zaključena, saj so odprta številna vprašanja, ki še niso razrešena. Študije, ki poskušajo razrešiti razmerje, so zelo različne, saj so nekatere pozitivno vplivale na učinke globalizacije, na gospodarsko rast z razširjanjem tehnologije, povečanjem kapitala in izboljšanjem produktivnosti faktorjev, medtem ko druge študije prikazujejo, kako globalizacija negativno vpliva na rast v državah s politično nestabilnostjo.

Dreher je leta 2006 predstavil nov indeks globalizacije KOF; s tem ko je med letoma 1970 in 2000 preučil 123 držav, je ugotovil, da globalizacija spodbuja gospodarsko rast (Plos One, 2014).

Učinki globalizacije na gospodarsko rast države so se začeli bolj konkretno kazati z razvojem globalnega indeksa. Globalizacija vpliva na gospodarsko rast države prek številnih kanalov.

Slika 1: Kanali globalizacije

Vir: Kilic (2015, str. 2).

Na sliki so prikazani štiri različni kanali: mednarodna trgovina, finančna integracija, mednarodni tokovi dela in tehnične spremembe. Pozitiven razvoj teh kanalov, ki izhajajo iz globalizacije, povečuje gospodarsko rast države. Večina študij, ki proučujejo učinke globalizacije na ekonomsko rast, se pojavi po letu 2006, saj so takrat razvili indeks globalizacije (Kilic, 2015, str. 1-2).

Pologeorgis (2017) se v večini strinja z Dreherjem, saj v svojem članku piše, da imajo nekateri ekonomisti pozitivna mnenja glede neto učinka globalizacije na gospodarsko rast, saj so te učinke v preteklosti analizirale številne študije, ki so poskušale izmeriti učinek globalizacije v gospodarstvu različnih narodov. Pri tem so si pomagale s spremenljivkami, kot so trgovina, BDP na prebivalca, neposredne tuje investicije ... Rezultati nekaterih študij so zelo nejasni ali celo nasprotujoči, vendar večina študij podpira položaj ekonomista. Omeniti je potrebno, da trgovina med narodi spodbuja rast, kar je povezava med odprtostjo do trgovinskih tokov in vplivom na gospodarsko rast in gospodarsko uspešnostjo. Povečanje učinkovitosti trgov, povečanje konkurence, omejevanje vojaških konfliktov in širjenje bogastva bolj enakomerno po vsem svetu so dejavniki in rezultati globalizacije, ki zagotavlja neto koristi posameznim gospodarstvom po vsem svetu. Globalizacija ima številne prednosti, vendar strokovnjaki opozarjajo vlade in vlagatelje na nekatera tveganja, ki bi jih morali upoštevati, večina ekonomistov pa se strinja, da globalizacija prinaša neto koristi za vse države in jo je potrebno v celoti sprejeti. Nekatere koristi vključujejo:

- Neposredne tuje investicije – rast svetovne trgovine se ne povečuje tako hitro, kot se neposredne tuje naložbe, ki spodbujajo prenos tehnologij, prestrukturiranje industrije in rast globalnih podjetij.
- Tehnološke inovacije – k spodbujanju razvoja novih tehnologij prispeva tudi večja konkurenca iz globalizacije, še posebej z rastjo neposrednih tujih naložb, posledično to prispeva k izboljšanju gospodarskega učinka.
- Ekonomije obsega – globalizacija pomaga podjetjem pri uresničevanju ekonomije obsega, ki zmanjšuje stroške in cene in tako podpira nadaljnjo gospodarsko rast, vendar se moramo zavedati, da pri tem lahko prizadene veliko malih podjetij, ki se poskušajo uveljaviti na domačem trgu.

Omenili smo že, da strokovnjaki opozarjajo vlade in vlagatelje na nekatera tveganja, ki jih prinaša globalizacija in bi jih morali upoštevati, če želijo doseči gospodarsko rast. Ta tveganja so:

- Medsebojna odvisnost – medsebojna odvisnost, ki jo povzroča globalizacija, bi lahko vodila do regionalne ali globalne nestabilnosti, če bi lokalna gospodarska nihanja vplivala na številne države, ki se zanašajo nanja.
- Nacionalna suverenost – vzpon državnih, multinacionalnih ali globalnih podjetij vidijo nekateri kot grožnjo suverenosti, saj lahko nekateri voditelji postanejo nacionalistični ali ksenofobični.
- Distribucija lastniškega kapitala – globalizacija je bolj nagnjena k bogatim narodom ali posameznikom, tako prihaja do večje neenakosti in povzroča konflikte na nacionalni in mednarodni ravni.

Leta 2008 je prišlo do gospodarske krize po vsem svetu. V letu 2007 so svetovni kapitalski tokovi znašali 11 bilijonov USD, ki pa so se v letu 2012 zmanjšali za tretjino te vrednosti. Mnoge države so uvedle carine in druge oblike protekcionizma, saj so hotele zmanjšati tveganja v svojih finančnih sistemih in želele omiliti škodljive posledice krize. Države v Evropi in ZDA so sklenile nove bančne predpise, ki omejujejo pretok kapitala, da bi preprečile tveganja za okužbo. Uvedle so se tudi tarife za zaščito domače industrije, kot je 778 % japonska tarifa za uvoženi riž (Kuepper, 2018).

Pri tveganjih smo omenili, da je eden izmed negativnih učinkov globalizacije povečevanje neenakosti znotraj držav. Damijan v svojem blogu pravi, da je problem globalizacije v tem, da svojo delovno silo polarizira zaradi nepopolnega ujemanja med visoko in nizkimi kvalificiranimi. Multinacionalke vpeljejo tehnologijo ter zaposlijo nekaj visoko izobraženih in veliko nizko izobraženih delavcev, pri čemer prvi dobijo visoko plačo, drugi pa nizko. Neenakost znotraj države se povečuje kot posledica tega, da zaradi nizkih plač delavcev država ohranja konkurenčnost (Damijan, 2014).

2 SVETOVNA TRGOVINSKA ORGANIZACIJA

Svetovna trgovinska organizacija je edina svetovna mednarodna organizacija, ki ureja trgovino med narodi. Njen cilj je pomagati proizvajalcem blaga in storitev ter izvoznikom in uvoznikom poslovati. Obstajajo številni načini pogleda na Svetovno trgovinsko organizacijo. Lahko rečemo, da je organizacija za povečevanje odprtosti mednarodne trgovine, forum za pogajanja o trgovinskih sporazumih, forum za reševanje trgovinskih sporov med državami. Svetovna trgovinska organizacija je ena izmed najmočnejših mednarodnih organizacij na svetu. Predstavlja ureditev, ki temelji na pravilih politike gospodarske globalizacije. Vse ovire na poti poslovanja in širitve globalnega podjetja morajo biti temu podrejene. V praksi te ovire predstavlja politika ali demokratični procesi, ki delujejo v imenu delavcev, delavskih pravic, varstva okolja ... (Sharma, 2012).

Shola Omotola in Kenneth Enejo (2015) v članku opisujeta, da je STO motor, ki poganja trenutno fazo globalizacije. Predpostavljalo se je, da se bo lotila vprašanj, ki so strateškega pomena, kot so trgovina in finance za oblikovanje svetovnega gospodarstva. Je medvladna organizacija s sedežem v Ženevi, pristojna za multilateralna pravila, po katerih poteka trgovina med njenimi članicami (Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri Združenih narodih, brez datuma).

2.1 Zgodovina WTO

Ugotovili smo že, da je WTO mednarodna organizacija, ustanovljena za nadzor in liberalizacijo svetovne trgovine. WTO je naslednica Splošnega sporazuma o carinah in trgovini (GATT), ki je bil sprejet leta 1947 v pričakovanju, da ga bo nadomestila specializirana agencija Združenih narodov (OZN) z imenom Mednarodna trgovinska organizacija (ITO). ITO je bil predviden kot eden od ključnih stebrov obnove in gospodarskega razvoja po drugi svetovni vojni, skupaj z Mednarodnim denarnim skladom in Svetovno banko. ITO se ni nikoli uresničil, vendar se je GATT v naslednjih letih izkazal kot izjemno uspešen pri liberalizaciji svetovne trgovine. 1. januarja 1948 je začel veljati Sporazum o postopnem odpiranju uporabe uvoznih kvot in znižanju tarif za trgovino, ki ga je na pogajanjih v Ženevi sprejelo 23 držav (GATT). Vse do ustanovitve WTO je bil GATT edini pomemben sporazum, ki je urejal mednarodno trgovino. GATT je spremenil in razširil številne dopolnilne kodekse in dogovore. Konec osemdesetih let so bili pozivi k večstranski organizaciji za spremljanje trgovine in reševanje trgovinskih sporov še močnejši. WTO je začela delovati 1. januarja 1995 po zaključku t. i. Urugvajskega kroga večstranskih pogajanj (Anderson, 2018).

GATT je 30. oktobra 1947 v Ženevi podpisalo 23 držav in je začel veljati 1. januarja 1948. V veljavi je bil do podpisa Sporazuma o Urugvajskem krogu, ki ga je podpisalo 123 držav v Marakešu. WTO je naslednica GATT in prvotno besedilo GATT (GATT 1947) še vedno velja v okviru WTO, ob upoštevanju sprememb GATT 1994 (Wikipedia, brez datuma). V Prilogi 1 lahko vidimo, da je imel GATT skupaj devet krogov pogajanj.

GATT je sestavni del WTO. Sam sporazum iz leta 1947 ni več na voljo, vendar so bile določbe vključene v sporazum GATT 1994. Ta je bil zasnovan za ohranitev trgovinskih sporazumov, medtem ko je bila ustanovljena WTO. GATT in WTO sta uspešno znižala tarife. Povprečne tarifne stopnje za glavne udeležence so bile leta 1947 22 %, po Urugvajskem krogu leta 1999 pa 5 % (Amadeo, 2018).

2.2 Organizacijska struktura

Ministrska konferenca je najvišja oblast v strukturi WTO, ki jo sestavljajo predstavniki vseh članic WTO; sestati se morajo vsaki dve leti in sprejemajo odločitve o vseh zadevah v okviru katerega koli večstranskega trgovinskega sporazuma (The structure of WTO, brez datuma a).

WTO spremljajo vlade držav članic in vse pomembnejše odločitve sprejema članstvo kot celota; to so lahko ministri ali njihovi veleposlaniki ali delegati, ki se redno sestajajo v Ženevi. Odločitve se običajno sprejemajo s soglasjem. WTO se v tem aspektu razlikuje od drugih mednarodnih organizacij, kot sta Svetovna banka in Mednarodni denarni sklad. V WTO odločitve niso prenesene na upravni odbor ali na glavno organizacijo. WTO pripada svojim članom, kar pomeni, da države sprejemajo svoje odločitve prek različnih svetov in odborov, katerih članstvo je sestavljeno iz vseh članic WTO. Na drugi ravni je Generalni svet, v katerem vsako tekoče delo med ministrskimi konferencami obravnavajo trije organi: Razširjeni svet, Organ za poravnavo sporov in Organ za pregled trgovinske politike. Čeprav se srečujejo pod različnimi pristojnostmi, so vsi trije organi enaki in so sestavljeni iz vseh članic WTO. Na tretji ravni delujejo trije sveti, vsak obravnava drugačno trgovinsko področje. Poznamo: Svet za trgovino z blagom, Svet za trgovino s storitvami in Svet za trgovinske vidike pravic intelektualne lastnine. Vsak svet na višji ravni ima tudi pomožne organe; na primer Svet za trgovino z blagom ima 11 odborov, ki se ukvarjajo s posebnimi temami, kot so kmetijstvo, subvencije ... Pomožni organi Sveta za storitve obravnavajo finančne storitve, pravila GATS, domače predpise in posebne zaveze. Nazadnje pa je še HOD in drugi organi. Neuradni sestanki še vedno vključujejo polnopravne člane, kot so vodje delegacije (HOD), in so ločeni od uradnih sestankov. Manjša srečanja so občutljiva, zato jih je treba tudi obravnavati tako. O tem, kar se dogaja, je potrebno obvestiti vse, tudi tiste, ki niso v posvetovalnem odboru ali na srečanju, tako imajo možnost, da sodelujejo in zagotavljajo vložke. »Zelena soba« je neformalno ime konferenčne dvorane generalnega direktorja. Ta izraz je postal sporen za zunanje opazovalce. Uporablja se za sestanke 20–40 delegacij, vendar se ti sestanki lahko odvijajo tudi drugje. Manjša skupinska posvetovanja organizirajo predsedniki odborov, ki se pogajajo za posamezne predmete, vendar izraz »zelena soba« ni uporabljen za te namene (World trade organization, brez datuma). V Prilogi 2 je prikazana organizacijska struktura Svetovne trgovinske organizacije.

2.3 Funkcije WTO

WTO določa in uveljavlja pravila za mednarodno trgovino ter zagotavlja forum za pogajanja in spremljanje nadaljnje liberalizacije trgovine. Reševanje trgovinskih sporov, povečanje preglednosti in sodelovanje z drugimi glavnimi mednarodnimi gospodarskimi institucijami, ki so vključene v globalno gospodarsko upravljanje, je le nekaj izmed funkcij, ki jih izvaja WTO. Pri tem pa pomaga državam v razvoju v celoti izkoristiti svetovni trgovinski sistem (Anderson, 2018).

Ena izmed nalog WTO je tudi izvajati pravila in določbe v zvezi s trgovinsko politiko, prav tako zagotavlja platformo državam članicam pri odločanju o prihodnjih strategijah in zagotavlja zmogljivosti za izvajanje večstranskih in dvostranskih sporazumov svetovne trgovine. Vzpostavlja skladnost pri določanju univerzalne ekonomske politike in zagotavlja optimalno uporabo svetovnih virov (Your Article Library, brez datuma).

V praksi je te cilje izvajala WTO in ne GATT. GATT se je osredotočal na menjavo z blagom, čeprav je bilo veliko kmetijstva in tekstila izključeno. WTO pa zajema vse blago, storitve in intelektualno lastnino ter nekatere politike in presega 90 % celotnega globalnega dostopa na trge (Encyclopedia Britannica, 2018).

2.4 Načela trgovinskega sistema

WTO sporazumi so dolgotrajni in zapleteni, ker gre za pravne podlage, ki zajemajo široko paleto dejavnosti. Med drugim obravnavajo kmetijstvo, tekstil in oblačila, bančništvo, telekomunikacije ... Temeljni principi potekajo skozi vse dokumente, kar pomeni, da so ta načela temelj večstranskega trgovinskega sistema. Ta načela so:

- Trgovanje brez diskriminacije – enako obravnavanje tujcev in domačinov, WTO države ne smejo diskriminirati med svojimi trgovinskimi partnerji.
- Samostojna trgovina – za spodbujanje trgovine so zmanjšali trgovinske ovire.
- Predvidljivost – obljuba, da ne bodo dvignili trgovinskih ovir je enako pomembna kot obljuba za znižanje, saj daje podjetjem boljši pogled na prihodnje priložnosti.
- Spodbujanje poštene konkurence – pravila o prepovedi diskriminacije so zasnovana tako, da zagotavljajo poštene pogoje trgovine. Težave povzročajo veliko preglavic, zato tukaj nastopijo pravila, ki poskušajo ugotoviti, kaj je pošteno ali nepošteno ter kako se lahko vlade odzovejo na takšne težave, da bodo odzivi skladni s pravili.
- Spodbujanje razvojne in gospodarske reforme – od razvitih držav se zahteva določene obveznosti, ki so jih države v razvoju ob koncu Urugvajskega kroga bile pripravljene prevzeti. Sporazumi imajo tudi to moč, da se prilagodijo bolj težkim določbam WTO-ja zlasti za najrevnejše države (World trade organization, brez datuma b).

3 ANALIZA KAZALNIKOV GLOBALIZACIJE ZA SLOVENIJO

Kazalnikov globalizacije je mnogo, zato bomo v treh vsebinskih sklopih predstavili nekatere, ki smo jih smatrali za najbolj pomembne. Sprva si bomo pogledali globalizacijski indeks KOF ter primerjavo konkurenčnosti Slovenije in Avstrije. Naslednja dva kazalnika z različnih vidikov osvetljujejo dve najpomembnejši čezmejni ekonomski aktivnosti: to sta mednarodna menjava blaga in storitev ter mednarodne neposredne naložbe.

3.1 Ključni makroekonomski kazalci v Sloveniji – BDP in inflacija

Preden se osredotočimo na kazalnike globalizacije, si bomo ogledali dva makroekonomska kazalca v Sloveniji, to sta BDP in inflacija.

3.1.1 Bruto domači proizvod

Za prikaz celotnega gospodarstva najpogosteje uporabljamo merilo bruto domačega proizvoda, kot je na primer BDP na prebivalca. Predvsem lahko rast posebnih delov BDP-ja in drugi povezani kazalniki, kot so kazalniki uvoza in izvoza, pomagajo pri spoznavanju gonil gospodarskih dejavnosti in so podlaga za spremljanje, pripravo in vrednotenje posameznih politik (Eurostat, 2018).

Tabela 1: Bruto domači proizvod za obdobje 2008–2017

Bruto domači proizvod po: MERITVE, LETO										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tekoče cene (milijon EUR)	37.951	36.166	36.252	36.896	36.076	36.239	37.615	38.837	40.418	43.278
Letna sprememba obsega (%)	3,3	-7,8	1,2	0,6	-2,7	-1,1	3	2,3	3,1	5

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (brez datuma).

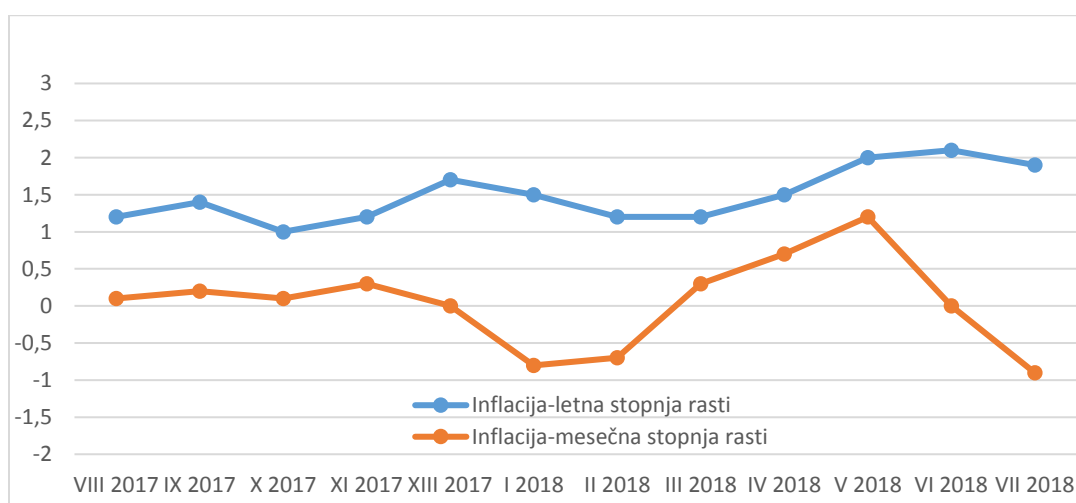
Iz tabele 1 lahko razberemo, da je lanski BDP znašal 43,3 milijarde evrov, kar pomeni, da se je realno okrepil za pet odstotkov. V primerjavi z zadnjim četrletjem v letu 2016 se je zvišal celo za šest odstotkov. BDP Slovenije je postal še enkrat višji, kot znaša povprečna rast v evro območju in Evropski uniji, in po ocenah Evropskega statističnega urada znaša 2,5 odstotka, vendar slovenska gospodarska rast še vedno zaostaja za povprečjem Evropske unije. Na Ministrstvu za finance so potrdili doseženo rast, vendar poudarjajo, da hiter pospešek gospodarske rasti predstavlja velik izziv za fiskalno politiko, saj ta zahteva, da se primanjkljaj v boljših razmerah znižuje hitreje od načrtovanega. Kot smo omenili že prej, je bil izvoz v letu 2016 glavni dejavnik gospodarske rasti in tudi v letu 2017 je izstopala visoka rast izvoza. K večji gospodarski rasti pa ni prispeval samo izvoz, ki ga povezujejo s pospešeno rastjo tujega povpraševanja, temveč sta bila pomembna dejavnika tudi večje zasebne potrošnje in oživljene investicije (STA, Kos & Belak, 2018).

3.1.2 Cene in inflacija

»Inflacija označuje rast ravni cen na splošno, stopnja rasti inflacije pa prikazuje spremembo ravni cen. V Sloveniji se za merilo inflacije uporablja indeks cen življenjskih potrebščin, s katerim merimo spremembe drobnoprodajnih cen izdelkov in storitev glede na sestavo izdatkov, ki jih domače prebivalstvo namenja za nakupe predmetov končne porabe doma in v tujini« (SURS, 2018b).

V poglavju se bomo najbolj osredotočili na cene življenjskih potrebščin – inflacijo v Sloveniji, saj menimo, da je najbolj ključna za gospodarski razvoj.

Graf 1: Inflacija v letih 2017–2018

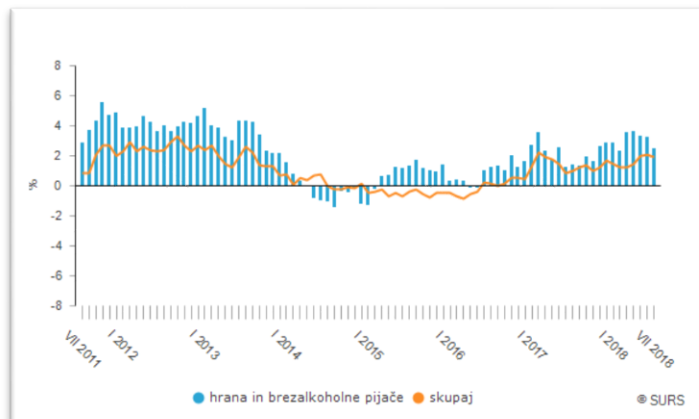
Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2018a).

V letu 2017 smo imeli 1,7-odstotno inflacijo, kar lahko vidimo na grafu 1. Zaznamovale so jo višje cene hrane in naftnih derivatov, cene tekočih goriv so bile višje za 14,3 odstotka, cene dizelskega goriva in bencina pa so bile višje za 10,6 odstotka. V mesecu juliju 2018 smo zabeležili 1,9-odstotno letno rast cen, medtem ko so jo na mesečni ravni znižale predvsem letne sezonske razprodaje in je znašala –0,9 odstotkov. V mesecu juliju smo imeli deflacijo, saj so se cene napram mesecu juniju znižale. Na znižanje cen so vplivale nižje cene oblačil, čevljev in druge obutve. K deflaciji so prispevale tudi nižje cene hrane, v veliki meri je to bilo razno sadje in zelenjava, gospodinjskega pohištva ter nižje cene pogonskega goriva, ki se je pocenilo za 1,4 odstotka. Na drugi strani pa so mesečno deflacijo v mesecu juliju ublažile višje cene počitniških paketov ter ostale sezonske podražitve (SURS, 2017, 2018c).

Letno rast cen merimo s harmoniziranim indeksom življenjskih potrebščin. Harmoniziran indeks cen življenjskih potrebščin je ekonomski kazalec in se uporablja za primerjanje inflacijskih stopenj med državami in skupinami držav. Pokriva vse izdatke, ki jih gospodinjstva namenjajo končni potrošnji in zajema vsa gospodinjstva v naši državi ne glede na dohodek, nacionalnost, socialni in bivalni položaj. Na sliki 2 vidimo, da je bil v mesecu

juliju 2018 2,1-odstoten, medtem ko je bila 12-mesečna rast cen 1,7-odstotna. Na letni ravni so se podražile storitve in blago dnevne porabe, medtem ko sta se trajno in poltrajno blago pocenila (Statistični urad Republike Slovenije, 2014).

Slika 2: Letne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji v obdobju 2011–2018

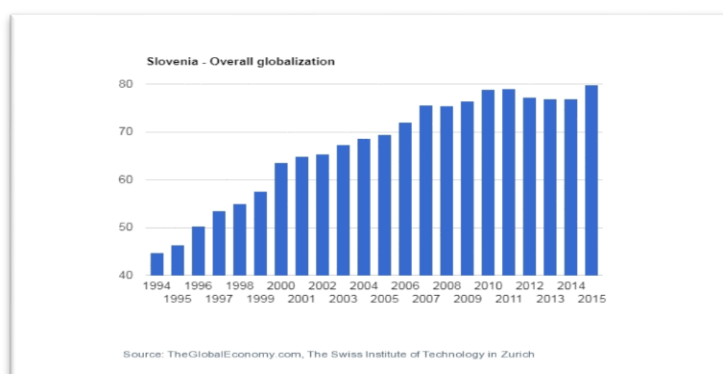
Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2017).

Glede na to, da je bila inflacija v letu 2017 1,7-odstotna in se povečuje še danes, menimo, da bomo konec leta 2018 imeli vsaj 1,9-odstotno inflacijo, saj se bodo cene življenjskih potrebščin povečevale, prevladovala bodo tudi višje cene derivatov. UMAR napoveduje, da bo letos in prihodnje leto inflacija 2-odstotna, predvsem zaradi pritiskov na cene izdelkov in storitev iz domačega okolja (STA, G.S./K.H., 2017). Vendar se na napovedi ne moremo preveč zanesti, saj je trenutna politična stabilnost negotova in predstavlja veliko tveganje glede povečanja inflacije na dva odstotka.

3.2 Globalizacijski indeks KOF

KOF je globalizacijski indeks, ki prikazuje ekonomske, politične in socialne dimenzije globalizacije in se je začel po sedemdesetih letih povečevati. V spodnjem grafu so prikazani podatki za Slovenijo od leta 1994 do leta 2015. Povprečna vrednost v tem obdobju je bila 67,03 točke, saj je največ točk znašal v letu 2015, in sicer 79,76.

Slika 3: Globalizacija Slovenije v obdobju 1994–2015

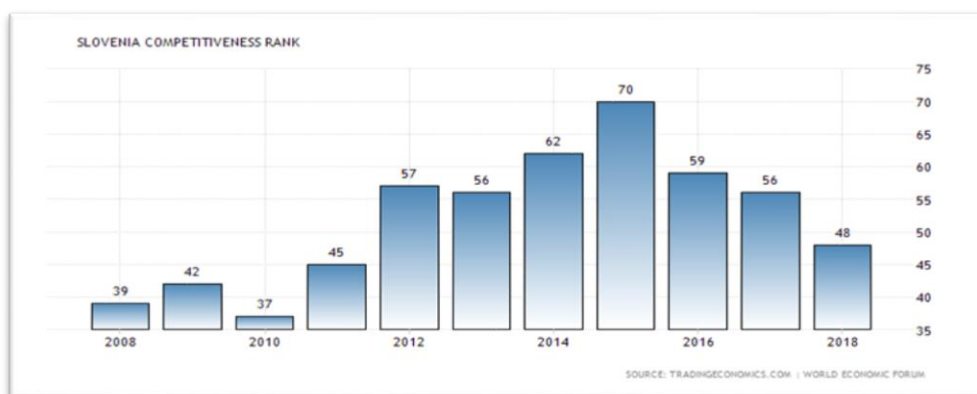

Vir: *TheGlobalEconomy.com* (brez datuma).

The Statistics Portal je objavil 50 najboljših držav v indeksu globalizacije v letu 2018. Indeks globalizacije KOF meri stopnje globalizacije v državah po vsem svetu. Na podlagi gospodarskih, družbenih in političnih dimenzij skuša oceniti trenutne gospodarske tokove, ekonomske omejitve, podatke o tokovih informacij, podatke o osebnih stikih in podatke o kulturni bližini v anketiranih državah. Belgija ima trenutno najboljši globalizacijski indeks in je na prvem mestu z 90,47 točkami, sledita ji Nizozemska z 90,24 in Švica z 89,70 točkami. Slovenija je trenutno na 26. mestu z 79,76 točkami.

Svetovni gospodarski forum je objavil Poročilo o svetovni konkurenčnosti 2017–2018; uvrščenih je 137 držav, kjer Slovenija zaseda 48. mesto (The Statistics, brez datuma).

Slika 4: Konkurenčnost Slovenije v obdobju 2008–2018

Vir: *Trading Economics* (brez datuma).

Konkurenčnost v Sloveniji je v povprečju od leta 2008 do 2018 znašala 50,92 odstotka, od tega je najvišjo vrednost dosegla leta 2015 v višini sedemdeset odstotkov, najnižjo pa v letu 2010 s sedemintridesetimi odstotki (Trading Economics, brez datuma).

World Economic Forum je objavil poročilo, ki vsebuje ocene globalne konkurenčnosti 137 gospodarstev in zagotavlja vpogled v njihovo produktivnost in blaginjo. V naslednjem odstavku je predstavljen gospodarski profil Slovenije.

Poročilo je sestavljeno iz štirih delov. V Prilogi 2 lahko vidimo, da v prvem delu dobimo ključne kazalnike za pregledno gospodarstvo. Imamo populacijo, ki v Sloveniji znaša dva milijona prebivalcev, bruto domači proizvod, bruto domači proizvod na prebivalca in bruto domači proizvod v odstotkih. V drugem delu imamo pregled uspešnosti, ki opisuje uspešnost gospodarstva na glavnih elementih. Prikazana je skupna ocena in ocena gospodarstva ter njegova najzgodnejša izdaja. Na levi strani je tabela z razčlenitvijo gospodarske uspešnosti v 12 stebrih, medtem ko desna stran tabele prikazuje rezultate gospodarstva v vsakem stebru, merjene glede na povprečne ocene regije. Tretji sklop prikazuje, kateri so problematični dejavniki, ki delajo preglavice pri poslovanju. Anketiranci so bili naprošeni, da s seznama šestnajstih dejavnikov izberejo tistih pet, ki se jim zdijo najbolj problematični in jih ocenijo od 1 (najbolj problematično) do 5 (najmanj problematično). Zadnji sklop podrobno prikazuje uspešnost države za vsak kazalnik, kar si lahko za Slovenijo pogledamo v Prilogi 3.

Za lažjo predstavo bomo predstavili še eno državo, v našem primeru je to Avstrija.

Slika 5: Konkurenčnost Avstrije v obdobju 2008–2018

Vir: Trading Economics (brez datuma).

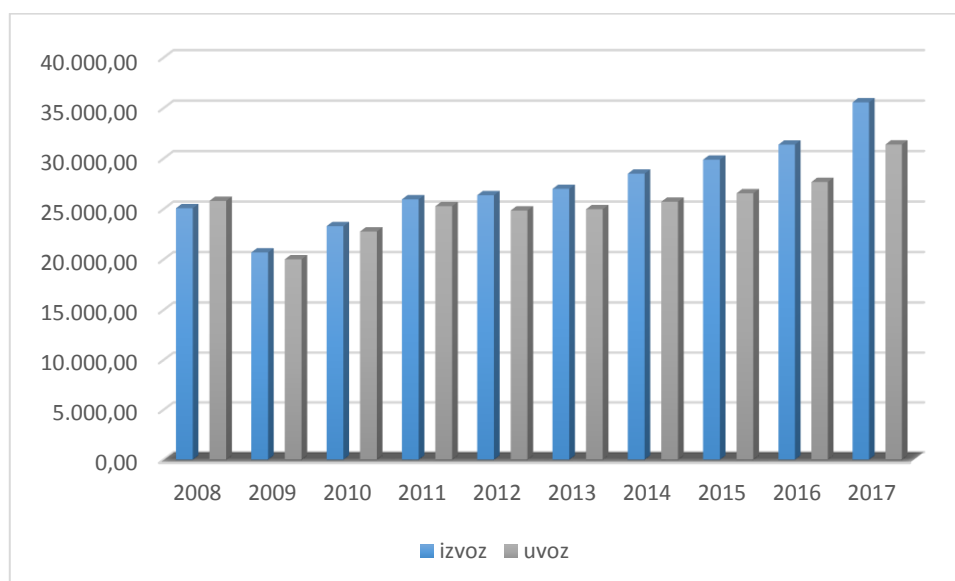
V svetovnem konkurenčnem poročilu 2017–2018 je Avstrija dosegla 5,17 od 7 točk. Trenutno zaseda peto mesto. Indeks konkurenčnosti je od leta 2007 do leta 2018 v povprečju znašal 5,17 točk, kar prikazuje tudi slika 5, in dosegel najvišjo vrednost v letu 2018 (Trading Economics, brez datuma).

3.3 Mednarodna menjava blaga

Mednarodna menjava blaga je za Slovenijo najpomembnejša oblika čezmejnega ekonomskega povezovanja. S pomočjo podatkov o blagu, ki ga Slovenija izvažata v druge države, in o blagu, ki ga uvažata iz drugih držav, je mogoče spremljati gibanje v blagovni menjavi Slovenije s tujino, z vidika trgovane vrednosti in količin, časovne dinamike, strukture in regionalne usmerjenosti blagovne menjave (Kljajić, 2018, str. 1). Na področju mednarodne menjave poteka tudi projekt modernizacije Intrastata, katerega cilj je zmanjšati administrativna bremena ter omogočiti fleksibilnost pri podatkovnih virih, pripraviti statistike mednarodne menjave blaga na izzive, ki jih prinaša globalizacija, ter ob tem ohraniti dosedanje raven kakovosti podatkov (SURs, 2018).

Slovenija je majhna država, zato je za njen razvoj pomembno, da mednarodno posluje, saj je politika usmerjena v uresničevanje vizije o Sloveniji kot uspešnem, mednarodnem in konkurenčnem gospodarstvu. Za stabilen in dinamičen gospodarski razvoj Slovenije je ključna predvsem rast izvoza (Prevc, 2008, str. 15).

Graf 2: Izvoz in uvoz blaga in storitev Slovenije med leti 2008–2017

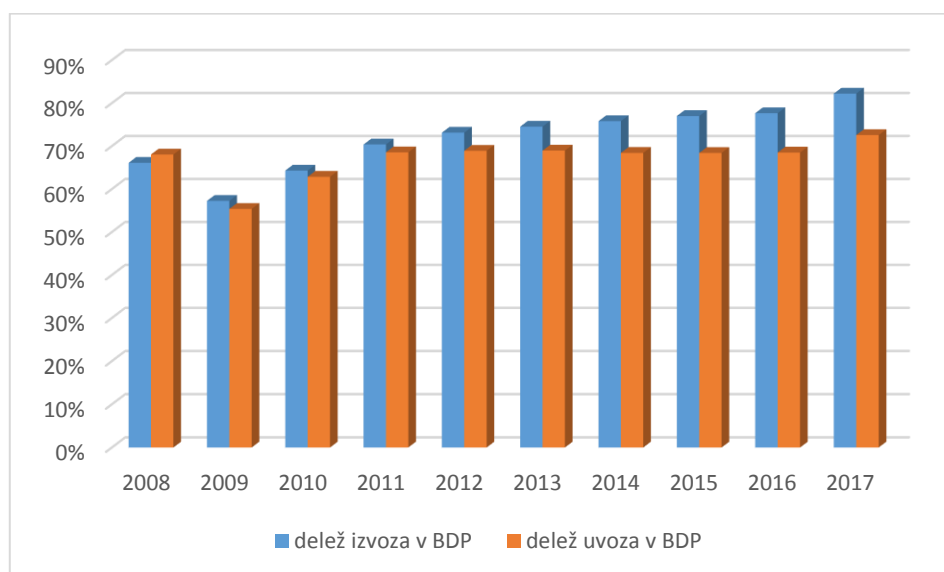
Vir: Statistični urad Republike Slovenije (brez datuma).

Iz grafa 2 lahko razberemo, da je izvoz presegel predkrizno raven v letu 2011, saj od tedaj neprestano raste, medtem ko je uvoz svojo predkrizno raven dosegel šele leta 2015. V letu 2017 so slovenska podjetja izvozila za 28 milijard evrov več blaga kot predlani, uvozila pa so ga za 27 milijard evrov več kot v letu 2016. Povečanje izvoza so predstavljala predvsem cestna vozila, k temu je veliko pripomogla odločitev novomeškega Revoza za širitev proizvodnje. Veliki delež je predstavljal tudi izvoz proizvodov iz skupine električni stroji in naprave (MMC RTV SLO, brez datuma).

Delež izvoza in uvoza glede na BDP lahko opredelimo kot razmerje med povprečno vrednostjo skupnega izvoza in uvoza in BDP v tekočih cenah. Zunanji in notranji pogoji določajo odprtost gospodarstva. Zunanji pogoji so v okviru mednarodnega okolja; sem lahko uvrstimo gibanje tujega povpraševanja na izvoznih trgih, spremembe cen nafte ter spremembe cen ostalih surovin. Pri notranjih pogojih pa sta pomembna predvsem dva pogoja, ki vplivata na uvozno odprtost, to sta dinamika gospodarske rasti ter gibanje realnega efektivnega tečaja domače valute. Če se delež povečuje, to pomeni tudi večjo integriranost države ali regije v mednarodne trgovinske tokove. Pomembno je poudariti tudi, da morajo biti manjše države bolj integrirane v mednarodne trgovinske tokove (Markič, brez datuma).

S pridobljenimi podatki izvoza, uvoza in bruto domačega proizvoda v obdobju zadnjih desetih let lahko sedaj izračunamo delež izvoza in uvoza v BDP s pomočjo formule $(EX - IM)/BDP$. Zaradi lažje pregledanosti in razumljivosti bomo posebej prikazali delež izvoza blaga in storitev v BDP ter posebej delež uvoza blaga in storitev v BDP za obdobje zadnjih desetih let.

Graf 3: Delež izvoza in uvoza v BDP v Sloveniji v obdobju 2008–2017

Vir: Prirejeno po Banka Slovenije (2008 - 2017).

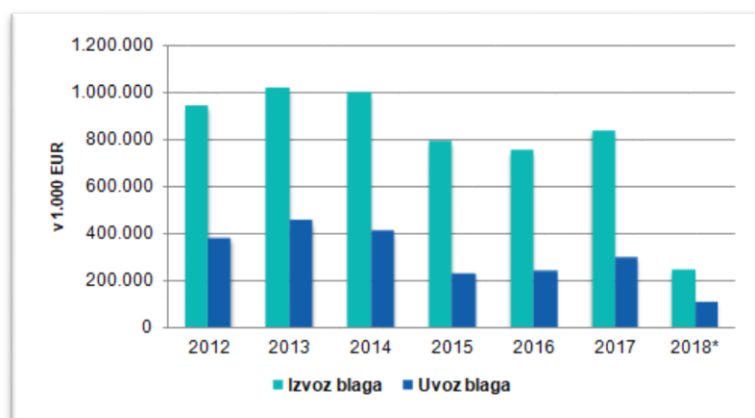
Iz grafa 3 lahko razberemo, da sta se v letu 2009 slovenski izvoz in uvoz v BDP močno zmanjšala, saj je izvoz dosegel le 57 odstotkov vrednosti skupnega BDP-ja, uvoz pa je bil še za dve odstotni točki nižji. V naslednjih letih so se odstotki povečevali, v letu 2015 je izvoz Slovenije v BDP znašal 77 odstotkov in tako se je Slovenija uvrstila na deseto mesto med članicami EU (SURs, brez datuma). Lani smo imeli 82 odstotkov vrednosti skupnega BDP-ja, uvoz blaga in storitev pa je bil za deset odstotnih točk nižji.

V letih 2008 in 2009 se je mednarodna menjava Slovenije precej znižala, vendar se je zaradi večje integracije blagovne menjave v mednarodne trgovinske tokove kmalu povečala. Višji je bil delež izvoza in uvoza, prav tako se je ohranila rast slovenskega blagovnega izvoza na trge držav EU in na trge držav nečlanic EU, predvsem na ozemlje držav bivše Jugoslavije in ZDA (Poročilo o razvoju 2012, brez datuma).

Nemčija je najpomembnejša partnerica Slovenije, vendar se je v letu 2016 okrepilo tudi trgovanje s Francijo in Italijo, predvsem na področju avtomobilske industrije in širitve Revoza. Francija je peto največje gospodarstvo na svetu in ustanovitev podjetja tam predstavlja odlično vstopno točko na trge Bližnjega vzhoda in Azije. Tudi v letu 2017 so bili za slovensko zunanjo trgovino najpomembnejši trgi članic EU, saj je bilo tja usmerjenega kar 76,7 odstotkov izvoženega blaga oziroma 22 milijard evrov. Iz trgov EU pa je k nam prišlo 80 odstotkov uvoženega blaga, kar je malo več kot 22 milijard evrov (Svet kapitala, 2018).

V blagovni menjavi z nečlanicami EU smo največ blaga izvozili v Rusijo, največ pa smo ga uvozili s Kitajske. Kot smo že omenili, Slovenija večinoma trguje z državami članicami EU, kar predstavlja štiri petine celotne blagovne menjave, medtem ko trgovanje z državami nečlanicami EU predstavlja petino blagovne menjave (Delo, 2016).

Slika 6: Blagovna menjava med Slovenijo in Rusijo v obdobju 2012–2018

Vir: Izvozno okno (brez datuma b).

Slika 6 prikazuje blagovno menjavo med Slovenijo in Rusijo med leti 2012 in 2018. V letu 2018 se podatki nanašajo le na obdobje januar–april. Največ odstotkov izvoženega blaga predstavljajo farmacevtski proizvodi, in sicer kar 41 odstotkov, sledijo jim različni električni stroji in oprema ter njihovi deli. 78 % slovenskega uvoza iz Rusije predstavljajo mineralna goriva in olja, z 10 % sledijo aluminij in aluminijasti izdelki ter z 2 % razni kemijski proizvodi, les in lesni izdelki ter farmacevtski proizvodi (Izvozno okno, brez datuma).

3.4 Mednarodni pretok kapitala

Mednarodni pretok kapitala lahko poteka v obliki tujih neposrednih naložb in v obliki portfeljskih naložb. V nadaljevanju so razložene tuje neposredne naložbe v Sloveniji, slovenske neposredne naložbe v tujini in portfeljske naložbe.

3.4.1 Neposredne naložbe

Neposredne naložbe so vir financiranja in se od drugih instrumentov razlikujejo po tem, da odražajo dolgoročni interes tujega investitorja. V Sloveniji so usklajene s priporočili Mednarodnega denarnega sklada ter OECD in z metodologijo SNA. Neposredne investicije dobimo v obliki lastniškega kapitala in dolžniških instrumentov. V naslednjih točkah so nazorno prikazani podatki o izvoru neposrednih naložb v Sloveniji in vključenost v slovenski gospodarski prostor, hkrati pa bo predstavljena tudi analiza slovenskih neposrednih naložb v tujini, kjer imajo slovenski investitorji svoj kontrolni delež (Banka Slovenije, 2016, 2017). Poznamo:

- Tuje neposredne naložbe v Sloveniji: tuje neposredne naložbe so oblika povezovanja podjetij in imajo veliko vlogo pri nastajanju in delovanju multinacionalnih podjetij; lahko rečemo, da so proces, kjer rezident ene, izvorne države, pridobi lastništvo oziroma lastniški delež v drugi državi gostiteljici (Klemenc, 2016, str. 11).

Tabela 2: Tuje neposredne naložbe v Sloveniji v obdobju 2008–2016

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
stanje konec leta (v milijon EUR)	10.996,40	10.500,20	10.771,50	11.676,40	11.724,30	8.926	10.129,80	11.564,50	12.949,70
% od BDP	22,7	21,6	22,0	24,1	25,7	24,8	27,3	30,0	32,0

Vir: Prirejeno po Banka Slovenije (2008 - 2017).

Podatke smo pridobili na spletni strani Banke Slovenije, in sicer za obdobje med leti 2008 in 2016. Iz tabele 2 lahko razberemo, da so se tuje neposredne naložbe v letu 2013 v primerjavi z letom 2012 zmanjšale za 322,7 milijona evrov. Konec leta 2016 so znašale 12.949,7 milijona evrov, če izrazimo to vrednost v odstotkih, dobimo 32,0 odstotka bruto domačega proizvoda v tem letu, kar predstavlja 1.337,7 oz. 11,5 odstotkov več kot konec leta 2015. Stanje tujih neposrednih naložb v Sloveniji se je v letu 2016 povečalo večinoma prek transakcij, in sicer je bil najvišji pritok v obliki transakcij lastniškega kapitala, ki je znašal 938,1 milijona evrov. K največjemu povečanju pa so prispevale tuje naložbe v finančni, zavarovalniški in predelovalni dejavnosti (Banka Slovenije, 2016, 2017).

- Slovenske neposredne naložbe v tujini

Tabela 3: Stanja in tokovi slovenskih neposrednih naložb v tujini 2008–2016

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
stanje konec leta (v milijon EUR)	5.660,50	5.484,90	5.518,50	6.030,20	5.599,30	5.171,60	5.314,90	5.460,60	5.713,50
% od BDP	16	17	16,8	16,4	15,9	14,4	14,3	14,2	14,1

Vir: Prirejeno po Banka Slovenije (2008 - 2017).

Iz tabele 3 lahko razberemo, da je bilo stanje neposrednih naložb konec leta 5.713,50 milijonov evrov, kar predstavlja 14,1 odstotka bruto domačega proizvoda. Če pogledamo za leto 2015, lahko vidimo, da so se povečale za 3,7 odstotne točke, k čemur so največ prispevale transakcije lastniškega kapitala in transakcije reinvestiranih dobičkov (Banka Slovenije, 2016, 2017).

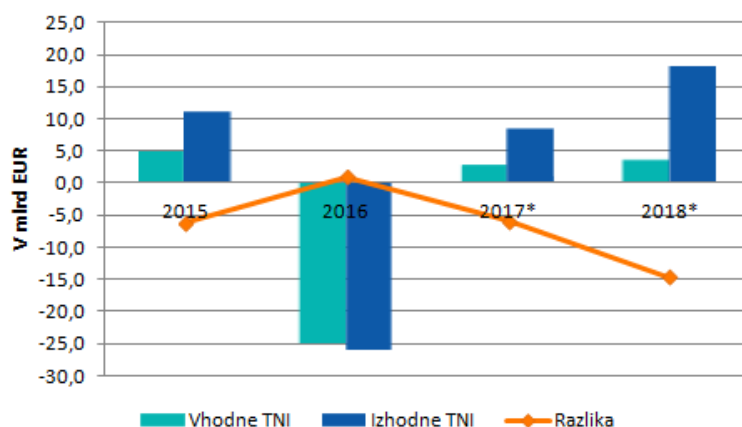
Pristojno ministrstvo je leta 2015 sprejelo celo Program spodbujanja internacionalizacije do leta 2020, ki bi usmerjal na področju spodbujanja tujih neposrednih investicij. Na osnovi tega programa je bil izdelan tudi načrt Mednarodni izzivi 2017–2018, s katerim bi spodbujali investicije z višjo dodano vrednostjo, saj želijo s tem dvigniti prepoznavnost Slovenije in

tako pritegniti razvojna in kompetenčna podjetja. Kriteriji, ki jih sprejemajo investitorji ciljnih držav, so predvsem velikost trga in seveda ostali dejavniki, kot je rast BDP-ja, vendar se moramo zavedati, da Slovenija v tem ne more konkurirati ostalim državam, ki imajo po 40 milijonov ali več prebivalcev. Gospodarsko in politično okolje sta tudi ena izmed kriterijev za privabljanje tujih investicij. Glavne ovire so predvsem obremenitev dela z davki in prispevki, neučinkovitost sodnega sistema ter obdavčitev dobička in dohodka. Podjetja s tujim kapitalom pa imajo omejitve pri ustanovitvi podjetij (Košir & Bratanič, 2018).

- Gibanje tujih neposrednih investicij v Avstriji

V zgornjih odstavkih smo analizirali neposredne investicije za Slovenijo, vendar je smiselno, da analiziramo še eno državo, da ugotovimo, koliko se državi razlikujeta pri poslovanju z investicijami. Za analizo smo si izbrali našo severno sosedo Avstrijo.

Slika 7: Gibanje vhodnih in izhodnih TNI v Avstriji 2015–2018

Vir: Izvozno okno (brez datuma a).

V letu 2015 so celotne vhodne tuje neposredne investicije v Avstriji znašale 235,4 milijard evrov, celotne izhodne pa 279,3 milijard evrov. Letna stopnja rasti izhodnih tujih neposrednih investicij je znašala 10,1 odstotka (Izvozno okno, brez datuma).

3.4.2 Portfeljske naložbe

»Portfeljska naložba je naložba v skupek finančnih sredstev.« Je skupek finančnih sredstev in je sestavljena iz denarja ali vrednostnih papirjev. Portfeljske tuje investicije oziroma investicije v vrednostne papirje so oblike kapitalskih tokov, so vse investicije v vrednostne papirje, katerih cilj je iztržiti dobiček ob prodaji vrednostnih papirjev.

V vrednostne papirje vključujemo tudi dolžniške in lastniške vrednostne papirje ter delnice investicijskih skladov. Lastniški vrednostni papirji vključujejo delnice, ki kotirajo na borzi, in delnice, ki ne kotirajo na borzi. Dolžniške vrednostne papirje pa delimo na kratkoročne in dolgoročne. Dolgoročni vrednostni papirji imajo zapadlost več kot eno leto, medtem ko imajo kratkoročni eno leto ali manj (Banka Slovenije, 2017a, str. 17).

V mesecu oktobru 2017 so naložbe v vrednostne papirje znašale 1,1 milijarde evrov neto odliva kapitala v tujino. Imetja dolžniških vrednostnih papirjev pa so se oktobra 2017 povečala za 0,2 milijarde evrov. Naložbe so povečale predvsem banke in centralna banka, zavarovalne družbe in pokojninski skladi. Obveznosti dolžniških papirjev pa so se v oktobru 2017 zmanjšale za 0,9 milijarde evrov. Za zmanjšanje obveznosti v tem obdobju je odgovorna predvsem država. (Banka Slovenije, 2017a, str. 3) Naložbe v juniju 2018 so izkazovale 0,1 milijarde evrov neto priliva kapitala, neto odliv kapitala v tujino pa je v zadnjih dvanajstih mesecih znašal 3 milijarde evrov. Imetja dolžniških vrednostnih papirjev so se zmanjšala za 0,1 milijarde evrov, medtem ko so se v zadnjih dvanajstih mesecih skupno povečala za 1,1 milijarde evrov. Za povečanje naložb so odgovorne predvsem banke in centralna banka ter zavarovalne družbe. Obveznosti dolžniških papirjev pa so se v mesecu juniju 2018 zmanjšale za 25 milijonov evrov (Banka Slovenije, 2018, str. 2).

Tabela 4: Gibanje vrednostnih papirjev v letih 2008–2015

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stanje imetij vrednostnih papirjev (v mio. EUR)	10.635,60	11.299	11.793	11.390	11.631	11.386	12.375	14.458
Stanje obveznosti do tujine iz naslova vrednostnih papirjev	4.590,90	9.353,90	11.735	11.854	12.273	16.299	23.099	22.308

Vir: Prirejeno po Banka Slovenije (2008 - 2016).

Iz tabele 4 lahko razberemo, da so se stanja imetij v vrednostne naložbe iz leta 2008 do leta 2015 povečevala, prav tako so se povečevala stanja obveznosti do tujine iz naslova vrednostnih papirjev, le v letu 2015 so padla za 791 milijonov evrov.

Razlika med portfeljskimi naložbami in neposrednimi naložbami je v tem, da tuji vlagatelji pri portfeljskih naložbah ne pridobijo večinske udeležbe v kapitalu in glasovalnih pravic v podjetju. Temeljni cilj teh naložb je, da dosežejo čim večjo donosnost, to dosežejo z razliko med prodajno in nakupno ceno vrednostnih papirjev. Pri tujih neposrednih naložbah je všteta še razlika, ki nastane zaradi različnega deviznega tečaja (Klarič, 2002, str. 11).

SKLEP

Pojem globalizacija nima samo ene preproste definicije, temveč si več različnih avtorjev različno razlaga ta pojav, ki je močno vplival tako na nas kot na celotno gospodarstvo po vsem svetu. Globalizacija ni nov pojav, saj T. Friedman (2005) pojasnjuje, da ločimo tri zgodovinske stopnje globalizacije, pri katerih so v prvem obdobju imele največjo vlogo države, v drugem obdobju so bili glavni akterji multinacionalna podjetja, v zadnjem –

današnjem obdobju pa glavno vlogo prevzamejo posamezniki. Za prikaz ekonomskih, političnih in socialnih dimenzij uporabljamo globalizacijski indeks KOF, ki obenem meri tudi stopnje globalizacije v državah po vsem svetu. Globalizacija spodbuja gospodarsko rast, to se je začelo bolj konkretno kazati z razvojem globalnega indeksa. Z ekonomijo obsega, tehnološkimi inovacijami in neposrednimi tujimi investicijami pozitivno vpliva na gospodarsko rast, medtem ko na drugi strani povečuje neenakost med državami. Svetovna trgovinska organizacija se ukvarja s trgovinskimi sporazumi med narodi in predstavlja motor, ki poganja trenutno fazo globalizacije. STO sestavljajo predstavniki vseh članic STO, medtem ko je najvišja oblast v strukturi Ministrska konferenca. STO ima dolgotrajne in zapletene sporazume, zato se mora upoštevati načela o trgovanju brez diskriminacije, postopna pogajanja, predvidljivost, spodbujanje pravične konkurence in spodbujanje razvojne in gospodarske reforme.

V tretjem delu naloge so prikazani in razloženi nekateri kazalniki globalizacije za Slovenijo. Razložili smo globalizacijski indeks KOF in izvedeli, da je Slovenija v primerjavi z Avstrijo na nižjem nivoju, saj zaseda šele 48. mesto na lestvici, medtem ko Avstrija »kraljuje« med prvimi petimi. Iz analiziranih podatkov smo izvedeli, da se je izvoz v primerjavi z letom 2016 v letu 2017 povečal za 28 milijard evrov, k povečanju izvoza je pripomogel izvoz cestnih vozil, predvsem zaradi širitve proizvodnje novomeškega Revoza, velik delež pa je predstavljal tudi izvoz električnih strojev in naprav. Prav tako smo postopoma povečevali tudi uvoz iz leta 2008 in dosegli, da je v letu 2017 znašal 31.399,60 milijonov evrov. Delež izvoza in uvoza v BDP se je v letu 2009 zaradi gospodarske krize zmanjšal, vendar se je že v naslednjih letih povečeval, v letu 2017 je izvoz v BDP znašal 82 odstotkov. Zaradi globalne krize se je v letih 2008 in 2009 mednarodna menjava Slovenije znižala, vendar se je v naslednjih letih povečala. Zaradi večje integracije je bil višji delež izvoza in uvoza, rast slovenskega blagovnega izvoza na trge držav EU in na trge držav nečlanic pa se je ohranila. Izmed držav članic EU je Nemčija najpomembnejša partnerica Slovenije, medtem ko med nečlanicami EU največ izvažamo v Rusijo. Omenili smo neposredne naložbe; stanje tujih neposrednih naložb v Sloveniji se je v letu 2016 povečalo, najvišji pritok je bil v obliki transakcij lastniškega kapitala, medtem ko so se slovenske neposredne naložbe v primerjavi z letom 2015 v letu 2016 povečale kar za 3,7 odstotka. Tuje neposredne investicije smo prikazali tudi za državo Avstrijo. Sklepamo lahko, da ima Avstrija precej večje investicije kot Slovenija. Dolžniški vrednostni papirji so se povečali, za kar so odgovorni predvsem banke, centralna banka, zavarovalne družbe in pokojninski skladi. Slovenija je majhna država, zato se ne more primerjati z ostalimi državami, vendar mislim, da se njeno poslovanje stopnjuje in uspešno sledi večjim državam.

LITERATURA IN VIRI

1. Amadeo, K. (2018, 10. april). *GATT, Its Purpose, History, with Pros and Cons*. Pridobljeno 26. julija 2018 iz <https://www.thebalance.com/gatt-purpose-history-pros-cons-3305578>

2. Anderson, K. (2018, 6. julij). *World Trade Organization, international trade*. Pridobljeno 27. julija 2018 iz <https://www.britannica.com/topic/World-Trade-Organization>
3. Banka Slovenije. (2009, 1. december). *Neposredne naložbe, direct investment 2008*. Pridobljeno 30. avgusta 2018 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/nn_2008_sl.pdf
4. Banka Slovenije. (2010, 1. december). *Neposredne naložbe, direct investment 2009*. Pridobljeno 30. avgusta 2018 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/nn_2009_sl.pdf
5. Banka Slovenije. (2011, 1. november). *Neposredne naložbe 2010*. Pridobljeno 30. avgusta 2018 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/nn_2010_sl.pdf
6. Banka Slovenije. (2012, 1. november). *Neposredne naložbe, direct investment 2011*. Pridobljeno 30. avgusta 2018 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdgehjhghchgLbY_neposredne_nalozbe_2011.pdf
7. Banka Slovenije. (2013, 1. oktober). *Neposredne naložbe, direct investment 2012*. Pridobljeno 30. avgusta 2018 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/Neposredne_nalozbe_2012.pdf
8. Banka Slovenije. (2014, 1. november). *Neposredne naložbe, direct investment 2013*. Pridobljeno 30. avgusta 2018 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/Neposredne_nalozbe_2013.pdf
9. Banka Slovenije. (2015, 1. oktober). *Neposredne naložbe, direct investment 2014*. Pridobljeno 30. avgusta 2018 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/Neposredne_nalozbe_2014.pdf
10. Banka Slovenije. (2016, 1. oktober). *Neposredne naložbe, direct investment 2015*. Pridobljeno 30. avgusta 2018 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/Neposredne_nalozbe_2015.pdf
11. Banka Slovenije. (2017a, 1. december). *Bilten*. Pridobljeno 26. avgusta 2018 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdghffzRXidhi_bil_2017_12.pdf
12. Banka Slovenije. (2017b, 1. november). *Neposredne naložbe – direct investment 2016*. Pridobljeno 2. avgusta 2018 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdgebhqbhgfgBGU_neposredne_nalozbe_2016.pdf
13. Banka Slovenije. (2017c, 1. oktober). *Ekonomski odnosi Slovenije s tujino*. Pridobljeno 26. avgusta 2018 iz

- https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdgeiifighdpjiji_pb_2018_10.pdf
14. Banka Slovenije. (2018, 1. junij). *Ekonomski odnosi Slovenije s tujino*. Pridobljeno 26. avgusta 2018 iz https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdggjhfgXginVjb_pb_2018_06.pdf
 15. Beck, U. (2003). *Kaj je globalizacija? Zmote globalizma – odgovori na globalizacijo* (1. izd.). Ljubljana: Krtina.
 16. Delo. (2016, 5. maj). *Izvoz: Med državami zunaj EU prva Rusija*. Pridobljeno 1. avgusta 2018 iz <https://www.delo.si/gospodarstvo/finance/izvoz-med-drzavami-izven-eu-prva-rusija.html#>
 17. Eurostat statistics explained. (2017, 8. november). *Nacionalni računi in BDP*. Pridobljeno 2. avgusta 2018 iz https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=National_accounts_and_GDP/sl
 18. Evropska komisija. (2017, 10. maj). *Razmislek o izkoriščanju globalizacije*. Pridobljeno 19. julija 2018 iz https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-globalisation_sl.pdf
 19. Explainitychannel. (2013, 11. julij). *Globalization explained*. [Youtube]. Pridobljeno 19. julija 2018 iz <https://www.youtube.com/watch?v=JJOnFD19eT8&t=115s>
 20. Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D. & Perraton, J. (1999). *Contents and Introduction in Global Transformations: Politics, Economics and Culture*. Stanford: Stanford University Press.
 21. Introduction to Sociology. (2016, 31. maj). *Many dimensions of globalisation*. [Youtube]. Pridobljeno 20. julija 2018 iz <https://www.youtube.com/watch?v=ciS1ONWahiQ&t=126s>
 22. Izvozno okno. (brez datuma a). *Avstrija*. Pridobljeno 30. avgusta 2018 iz https://www.izvoznookno.si/Dokumenti/podatki_o_drzavah/avstrija/pregled_gospodarskih_gibanj_4042.aspx
 23. Izvozno okno. (brez datuma b). *Bilateralni ekonomski odnosi Rusije s Slovenijo*. Pridobljeno 2. avgusta 2018 iz https://www.izvoznookno.si/Dokumenti/podatki_o_drzavah/rusija/bilateralni_ekonomski_odnosi_s_slovenijo_4186.aspx
 24. Kilic, C. (2015). *Effects of Globalization on Economic Growth: Panel Data Analysis for Developing Countries*. Turkey: Faculty of Economics and Business Administration. Pridobljeno 22. julija 2018 iz <http://www.upg-bulletin-se.ro/archive/2015-1/1.Kilic.pdf>
 25. Klarič, N. (2002). *Tuje portfeljske naložbe na slovenskem trgu kapitala*. (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
 26. Klemenc, J. (2016). *Tuje neposredne naložbe v državah Vzhodne Evrope ter primerjava z ZDA*. (magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
 27. Kljajić, G. (2018, 16. marec). Metodološko pojasnilo izvoz in uvoz blaga. *Statistični urad Republike Slovenije*. Pridobljeno 1. avgusta 2018 iz <http://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/8287>

28. Košir, K. & Bratanič, J. (2018, 18. april). *Je Slovenija nezanimiva za tuje vlagatelje?* Pridobljeno 3. avgusta 2018 iz <https://svetkapitala.delo.si/finance/je-slovenija-nezanimiva-za-tuje-vlagatelje-5407>
29. Kuepper, J. (2018, 12 julij). *The Impact of Globalization On Economic Growth.* Pridobljeno 21. julija 2018 iz: <https://www.thebalance.com/globalization-and-its-impact-on-economic-growth-1978843>
30. L. Friedman, T. (2005, 3. april). It's a flat world, after all. *The New York Times Magazine.* Pridobljeno 20. julija 2018 iz <https://www.nytimes.com/2005/04/03/magazine/its-a-flat-world-after-all.html>
31. Levitt, T. (1983, maj). The Globalization of Markets. *Harvard Business Review.* Pridobljeno 29. avgusta 2018 iz <https://hbr.org/1983/05/the-globalization-of-markets>
32. Markič, J. (brez datuma). *Delež izvoza in uvoza v BDP.* Pridobljeno 25. avgusta 2018 iz http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/pr/2011/SRS/1/ML/delez%20izvoza%20in%20uvoza%20v%20BDP.pdf
med članicami EU deseta. Pridobljeno 30. avgusta 2018 iz <http://www.stat.si/StatWebPDF/PrikaziPDF.aspx?id=6365&lang=sl>
33. MMC RTV SLO, STA (2018, 9. februar). *Slovenija je v letu 2017 za 13 odstotkov povečala izvoz.* Pridobljeno 1. avgusta 2018 iz <https://www.rtvsl.si/gospodarstvo/slovenija-je-v-letu-2017-za-13-odstotkov-povecala-izvoz/445505>
34. Netivist. (brez datuma). *Pros and cons of economic, social and political globalization: is globalization overall positive for our societies?* Pridobljeno 5. avgusta 2018 iz <https://netivist.org/debate/globalization-pros-and-cons-economic-cultural-and-political>
35. Nottingham Trent University. (brez datuma). *Globalization and Culture.* Pridobljeno 5. avgusta 2018 iz <https://www.ntu.ac.uk/research/impact-case-studies/globalization-culture>
36. Omotola, S. (2015, 24. marec). *Globalization, World Trade Organization and the Challenges of Sustainable Development in Africa.* Pridobljeno 26. julija iz https://www.researchgate.net/publication/267703548_Globalization_World_Trade_Organization_and_the_Challenges_of_Sustainable_Development_in_Africa
37. Pavlič Damijan, J. (2008, 10. marec). *Globalizacijske lekcije, 1. del: Pojavne oblike, nosilci, implikacije* [objava na blogu]. Pridobljeno 19. julija 2018 iz <https://damijan.org/2008/03/10/globalizacijske-lekcije-1-del-pojavne-oblike-nosilci-implikacije/>
38. Pavlič Damijan, J. (2013, 1. februar). *Bo globalizacija požrla svoje starše* [Damijan blog]. Pridobljeno 19. julija 2018 iz <https://damijan.org/2013/02/01/bo-globalizacija-pozrla-svoje-starse/>
39. Pavlič Damijan, J. (2014, 28. avgust). *Globalizacija in povečevanje neenakosti znotraj nerazvitih držav* [Damijan blog]. Pridobljeno 22. julija 2018 iz

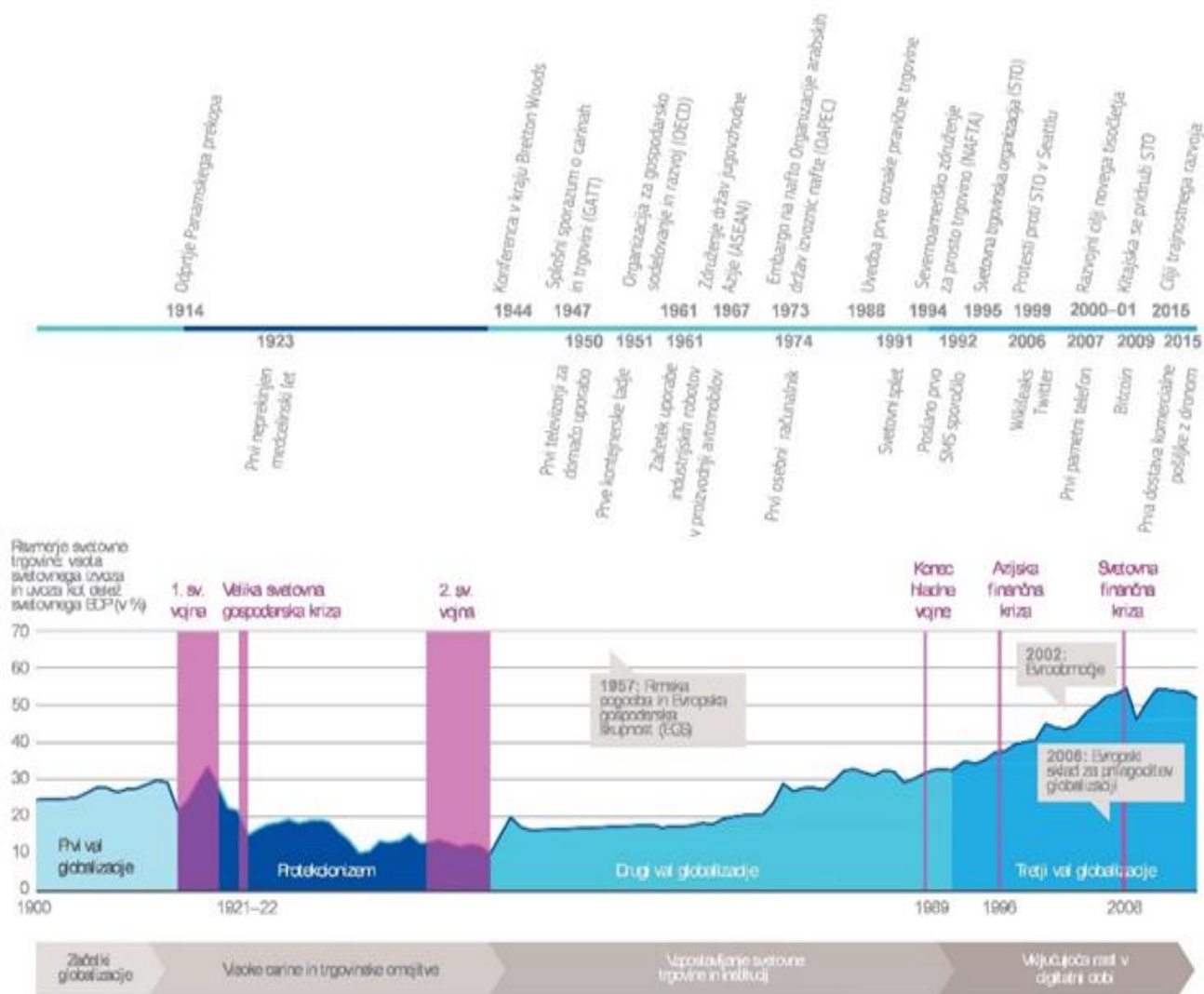
- <https://damijan.org/2014/08/28/globalizacija-in-povecevanje-noonakosti-znotraj-nerazvitih-drzav/>
40. Pologeorgis, N. (2017, 6. marec). *How Globalization Affects Developed Countries*. Pridobljeno 21. julija 2018 iz <https://www.investopedia.com/articles/economics/10/globalization-developed-countries.asp>
 41. Poročilo o razvoju 2012. (brez datuma). *Delež izvoza in uvoza glede na BDP*. Pridobljeno 25. avgusta 2018 iz http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/pr/2012/01/12_delezizv-ozainuvozagledenabdp.pdf
 42. Prevc, A. (2008). *Mednarodno poslovanje*. Pridobljeno 1. avgusta 2018 iz http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vs/Gradiva_ESS/Impletum/IMPLETUM_32EKONOMIST_Mednar_poslovanje_Prevc.pdf
 43. Quizlet. (brez datuma). *Four Dimensions of Globalization*. Pridobljeno 5. avgusta 2018 iz <https://quizlet.com/4546472/four-dimensions-of-globalization-flash-cards/>
 44. Samimi, P., Salarzadeh, J. H. & Huerta-Quintanilla, R. (2014, 10. april). *Globalization and Economic Growth: Empirical Evidence on the Role of Complementarities*. Pridobljeno 20. julija 2018 iz <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3982958/>
 45. Sharma, A. (2012, 13. april). *World Trade Organization (WTO) And Its Role In Globalization: An Analysis*. Pridobljeno 27. julij 2018 iz <https://www.youthkiawaaz.com/2012/04/world-trade-organization-wto-and-its-role-in-globalization/>
 46. Smriti, C. (brez datuma). *World Trade Organization (WTO): Objectives and Functions*. Pridobljeno 27. julija 2018 iz <http://www.yourarticlelibrary.com/trade-2/world-trade-organization-wto-objectives-and-functions/23529>
 47. Soros, G. (2003). *Globalizacija*. Tržič: Učila International.
 48. STA G.S./K.H. (2017, 31. marec). *Umar napoved rasti za letos zvišal na 3,6 odstotka. GZS meni, da ni realna*. Pridobljeno 25. julija 2018 iz <https://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/umar-napoved-rasti-za-letos-zvisal-na-3-6-odstotka-inflacija-na-letni-ravni-1-9-odstotna.html>
 49. STA, Kos, D. & Belak, M. (2018, 28. februar). *Slovenija z daleč najvišjo gospodarsko rastjo po krizi*. Pridobljeno 2. avgusta 2018 iz <https://siol.net/posel-danes/novice/slovenija-lani-s-petodstotno-rastjo-bdp-461233>
 50. Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri Združenih narodih. (brez datuma). *Svetovna trgovinska organizacija*. Pridobljeno 27. julija 2018 iz <http://www.zeneva.predstavnistvo.si/index.php?id=2479&L=1%27%22>
 51. Statistični urad Republike Slovenije. (2014, 28. februar). *Harmoniziran indeks življenjskih potrebščin (HICŽP)*. Pridobljeno 6. avgusta 2018 iz http://www.stat.si/doc/vsebina/04/SVN_SI.pdf
 52. Statistični urad Republike Slovenije. (2016, 1. december). *Delež izvoza blaga in storitev Slovenije v BDP je v 2015 znašal 78 %, Slovenija*

53. Statistični urad Republike Slovenije. (2016, 1. december). *Delež izvoza blaga in storitev Slovenije v BDP je v 2015 znašal 78 %, Slovenija*
54. Statistični urad Republike Slovenije. (2017, 29. december). *V letu 2017 1,7-odstotna inflacija, mesečna rast cen decembra v povprečju nespremenjena*. Pridobljeno 6. avgusta 2018 iz <http://www.stat.si/StatWeb/sl/News/Index/7171>
55. Statistični urad Republike Slovenije. (2018a). *Državna statistika v letu 2017. Poročilo o izvajanju letnega programa statističnih raziskovanj za 2017*. Pridobljeno 1. avgusta 2018 iz file:///C:/Users/Supervisor/Downloads/Porocilo-LPSR-2017.pdf
56. Statistični urad Republike Slovenije. (2018b). *Inflacija – letna stopnja rasti cen*. Pridobljeno 5. avgusta 2018 iz <http://www.stat.si/statweb>.
57. Statistični urad Republike Slovenije. (2018c, 31. julij). *Letna rast cen v juliju 2018 1,9-odstotna, na mesečni ravni pa deflacija (-0,9 %)*. Pridobljeno 6. avgusta 2018 iz <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7567>
58. Statistični urad Republike Slovenije. (brez datuma). *Izvoz in uvoz blaga in storitev, Slovenija, letno*. Pridobljeno 25. avgusta 2018 iz <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>
59. Steger, M. (2013). *Globalization: A Very Short Introduction*. Pridobljeno 5. avgusta 2018 iz <http://www.veryshortintroductions.com/view/10.1093/actrade/9780199662661.001.0001/actrade-9780199662661-chapter-5>
60. Svet kapitala. (2018, 17. januar). *Krepitev blagovne menjave in investicij med Francijo in Slovenijo*. Pridobljeno 1. avgusta 2018 iz <https://svetkapitala.delo.si/aktualno/krepitev-blagovne-menjave-in-investicij-med-francijo-in-slovenijo-4669>
61. Svetličič, M. (2004). *Globalizacija in neenakomeren razvoj v svetu*. Ljubljana: Hermina Kranjc.
62. The Statistics Portal. (brez datuma). *KOF Globalization Index – 100 most globalized countries 2018*. Pridobljeno 25. avgusta 2018 iz <https://www.statista.com/statistics/268168/globalization-index-by-country/>
63. TheGlobalEconomy.com. (brez datuma). *Slovenia: Overall globalization*. Pridobljeno 25. avgusta 2018 iz https://www.theglobaleconomy.com/Slovenia/kof_overall_glob/
64. Trading Economics. (brez datuma). *Austria Competitiveness Rank*. Pridobljeno 30. avgusta 2018 iz <https://tradingeconomics.com/austria/competitiveness-index>
65. Trading Economics. (brez datuma). *Slovenia Competitiveness Rank*. Pridobljeno 25. avgusta 2018 iz <https://tradingeconomics.com/slovenia/competitiveness-rank>
66. TVInfodrom. (2016, 8. april). *Infodrom – kaj je globalizacija*. [Youtube]. Pridobljeno 19. julija 2018 iz https://www.youtube.com/watch?v=SJrnLP_pCZo
67. UKessays. (2015, 23. marec). *Culture And Globalization Of Mcdonalds Cultural Studies Essay*. Pridobljeno 5. avgusta 2018 iz <https://www.ukessays.com/essays/cultural-studies/culture-and-globalization-of-mcdonalds-cultural-studies-essay.php>

68. Wikipedia. (brez datuma). *General Agreement on Tariffs and Trade*. Pridobljeno 26. julija 2018 iz https://en.wikipedia.org/wiki/General_Agreement_on_Tariffs_and_Trade#GATT_and_the_World_Trade_Organization
69. World Economic forum. (brez datuma). *Global competitiveness index 2017 -2018*. Pridobljeno 26. julija 2018 iz <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/countryeconomy-profiles/#economy=SVN>
70. World trade organization. (brez datuma a). *The structure of WTO*. Pridobljeno 26. julija 2018 iz <http://www2.econ.iastate.edu/classes/econ355/choi/wtoworks.htm>
71. World trade organization. (brez datuma b). *Whose WTO is it anyway?* Pridobljeno 26. julija 2018 iz https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org1_e.htm
72. World trade organization. (brez datuma c). *WTO organization chart*. Pridobljeno 27. julija 2018 iz https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org2_e.htm
73. World trade organization. (brez datuma). *Principles of the trading system*. Pridobljeno 27. julija 2018 iz https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm

PRILOGE

Priloga 1: Obdobja globalizacije

Vir: Evropska komisija (2017, str. 6).

Priloga 2: Indeks globalne konkurenčnosti za Slovenijo v obdobju 2017 - 2018

Slovenia

48th / 137

The Global Competitiveness Index 2017-2018 edition

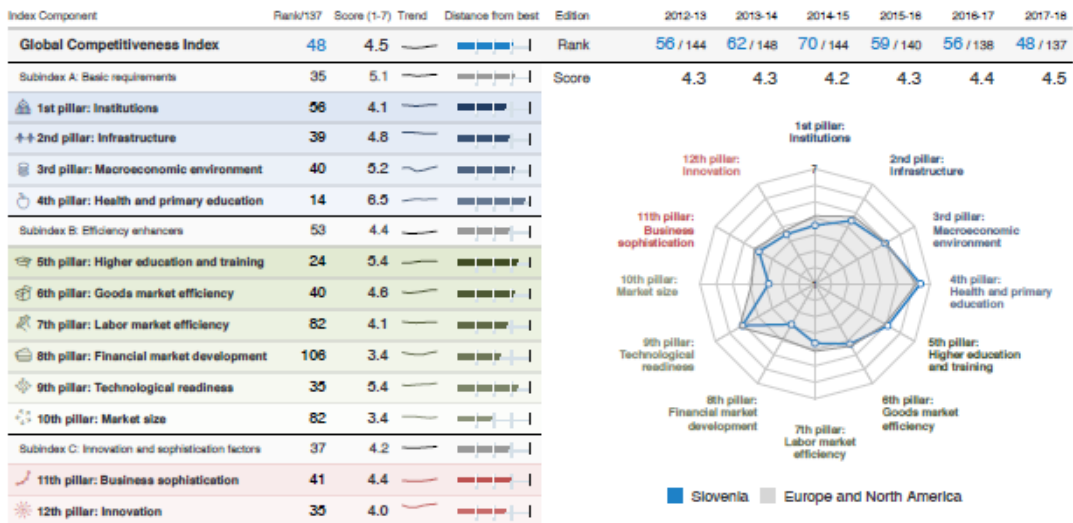

Key indicators, 2016

Source: International Monetary Fund, World Economic Outlook Database (April 2017)

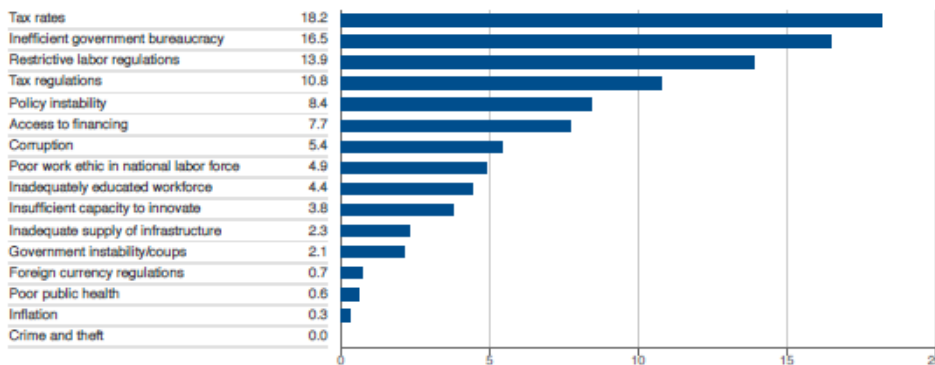
Population millions	2.1	GDP per capita US\$	21,320.2
GDP US\$ billions	44.0	GDP (PPP) % world GDP	0.06

Performance overview

Most problematic factors for doing business

Source: World Economic Forum, Executive Opinion Survey 2017

Note: From the list of factors, respondents to the World Economic Forum's Executive Opinion Survey were asked to select the five most problematic factors for doing business in their country and to rank them between 1 (most problematic) and 5. The score corresponds to the responses weighted according to their rankings.

Vir: World economic forum (brez datuma)

Priloga 3: Indeks globalne konkurenčnosti za Slovenijo

The Global Competitiveness Index in detail

Slovenia

Index Component	Rank/137	Value	Trend	Index Component	Rank/137	Value	Trend
1st pillar: Institutions	56	4.1		6th pillar: Goods market efficiency	40	4.6	
1.01 Property rights	64	4.4		6.01 Intensity of local competition	38	5.4	
1.02 Intellectual property protection	39	4.7		6.02 Extent of market dominance	26	4.3	
1.03 Diversion of public funds	69	3.5		6.03 Effectiveness of anti-monopoly policy	60	3.8	
1.04 Public trust in politicians	92	2.5		6.04 Effect of taxation on incentives to invest	113	3.0	
1.05 Irregular payments and bribes	36	4.9		6.05 Total tax rate % profits	42	31.0	
1.06 Judicial independence	76	3.7		6.06 No. of procedures to start a business	18	4	
1.07 Favoritism in decisions of government officials	88	2.8		6.07 Time to start a business days	40	7.0	
1.08 Efficiency of government spending	97	2.7		6.08 Agricultural policy costs	86	3.6	
1.09 Burden of government regulation	118	2.7		6.09 Prevalence of non-tariff barriers	44	4.6	
1.10 Efficiency of legal framework in settling disputes	90	3.2		6.10 Trade tariffs % duty	6	1.1	
1.11 Efficiency of legal framework in challenging regulations	107	2.6		6.11 Prevalence of foreign ownership	104	3.9	
1.12 Transparency of government policymaking	67	4.0		6.12 Business impact of rules on FDI	104	4.1	
1.13 Business costs of terrorism	38	5.6		6.13 Burden of customs procedures	28	5.0	
1.14 Business costs of crime and violence	15	5.6		6.14 Imports % GDP	16	79.6	
1.15 Organized crime	36	5.4		6.15 Degree of customer orientation	35	5.1	
1.16 Reliability of police services	41	5.3		6.16 Buyer sophistication	75	3.3	
1.17 Ethical behavior of firms	57	4.0		7th pillar: Labor market efficiency	82	4.1	
1.18 Strength of auditing and reporting standards	73	4.5		7.01 Cooperation in labor-employer relations	62	4.4	
1.19 Efficacy of corporate boards	83	4.6		7.02 Flexibility of wage determination	107	4.4	
1.20 Protection of minority shareholders' interests	107	3.6		7.03 Hiring and firing practices	132	2.4	
1.21 Strength of investor protection 0-10 (best)	9	7.5		7.04 Redundancy costs weeks of salary	39	10.7	
2nd pillar: Infrastructure	39	4.8		7.05 Effect of taxation on incentives to work	135	2.3	
2.01 Quality of overall infrastructure	44	4.6		7.06 Pay and productivity	77	3.8	
2.02 Quality of roads	51	4.4		7.07 Reliance on professional management	69	4.2	
2.03 Quality of railroad infrastructure	62	2.9		7.08 Country capacity to retain talent	93	3.1	
2.04 Quality of port infrastructure	31	5.0		7.09 Country capacity to attract talent	114	2.5	
2.05 Quality of air transport infrastructure	71	4.3		7.10 Female participation in the labor force ratio to men	27	0.91	
2.06 Available airline seat kilometers millions/week	123	19.1		8th pillar: Financial market development	106	3.4	
2.07 Quality of electricity supply	22	6.4		8.01 Availability of financial services	91	3.9	
2.08 Mobile-cellular telephone subscriptions /100 pop.	75	114.6		8.02 Affordability of financial services	62	3.9	
2.09 Fixed-telephone lines /100 pop.	26	35.1		8.03 Financing through local equity market	93	3.1	
3rd pillar: Macroeconomic environment	40	5.2		8.04 Ease of access to loans	106	3.3	
3.01 Government budget balance % GDP	44	-1.8		8.05 Venture capital availability	63	2.9	
3.02 Gross national savings % GDP	40	26.5		8.06 Soundness of banks	104	4.1	
3.03 Inflation annual % change	61	-0.1		8.07 Regulation of securities exchanges	98	3.8	
3.04 Government debt % GDP	111	78.9		8.08 Legal rights index 0-10 (best)	95	3	
3.05 Country credit rating 0-100 (best)	44	64.9		9th pillar: Technological readiness	35	5.4	
4th pillar: Health and primary education	14	6.5		9.01 Availability of latest technologies	26	5.7	
4.01 Malaria incidence cases/100,000 pop.	n/a	n.f.		9.02 Firm-level technology absorption	45	4.9	
4.02 Business impact of malaria	n/a	6.6		9.03 FDI and technology transfer	83	4.2	
4.03 Tuberculosis incidence cases/100,000 pop.	19	7.2		9.04 Internet users % pop.	42	75.5	
4.04 Business impact of tuberculosis	19	6.6		9.05 Fixed-broadband Internet subscriptions /100 pop.	30	28.3	
4.05 HIV prevalence % adult pop.	1	<0.1		9.06 Internet bandwidth kb/user	14	239.2	
4.06 Business impact of HIV/AIDS	25	6.4		9.07 Mobile-broadband subscriptions /100 pop.	65	62.3	
4.07 Infant mortality deaths/1,000 live births	7	2.1		10th pillar: Market size	82	3.4	
4.08 Life expectancy years	29	81.1		10.01 Domestic market size index	91	3.0	
4.09 Quality of primary education	22	5.2		10.02 Foreign market size index	65	4.6	
4.10 Primary education enrollment rate net %	40	97.7		10.03 GDP (PPP) PPP \$ billions	87	66.2	
5th pillar: Higher education and training	24	5.4		10.04 Exports % GDP	13	91.0	
5.01 Secondary education enrollment rate gross %	19	110.7		11th pillar: Business sophistication	41	4.4	
5.02 Tertiary education enrollment rate gross %	13	82.9		11.01 Local supplier quantity	41	4.8	
5.03 Quality of the education system	52	4.0		11.02 Local supplier quality	18	5.3	
5.04 Quality of math and science education	11	5.4		11.03 State of cluster development	77	3.7	
5.05 Quality of management schools	53	4.4		11.04 Nature of competitive advantage	36	4.3	
5.06 Internet access in schools	23	5.4		11.05 Value chain breadth	62	3.9	
5.07 Local availability of specialized training services	51	4.7		11.06 Control of international distribution	41	4.1	
5.08 Extent of staff training	52	4.1		11.07 Production process sophistication	33	4.7	
				11.08 Extent of marketing	79	4.3	
				11.09 Willingness to delegate authority	60	4.4	
				12th pillar: Innovation	35	4.0	
				12.01 Capacity for innovation	32	4.8	
				12.02 Quality of scientific research institutions	29	4.9	
				12.03 Company spending on R&D	33	4.2	
				12.04 University-industry collaboration in R&D	44	3.8	
				12.05 Gov't procurement of advanced technology products	121	2.6	
				12.06 Availability of scientists and engineers	69	3.9	

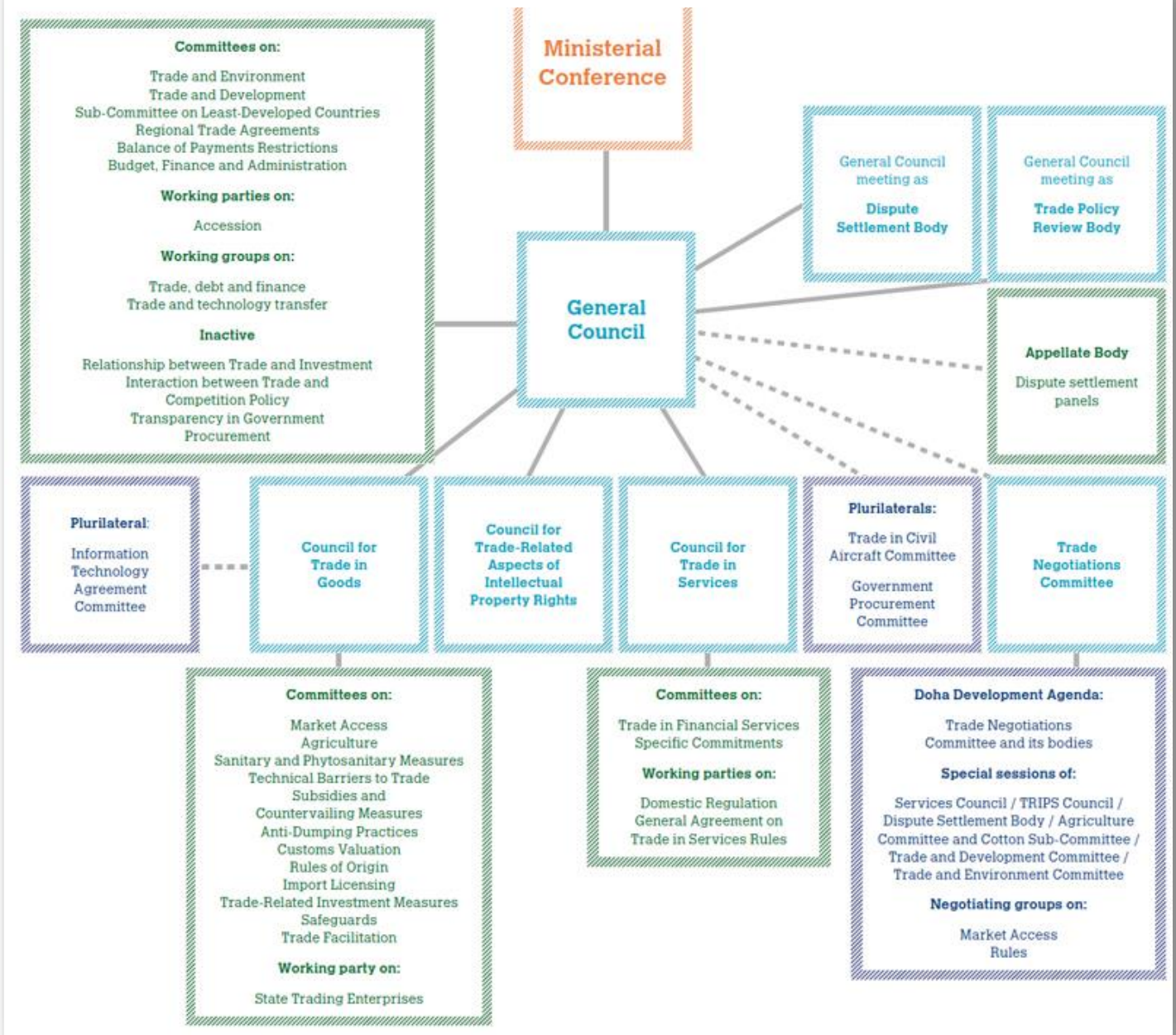
Vir: World economic forum (brez datuma).

Priloga 4: GATT

Ime	Začetek	Trajanje	države	Predmet razprave
Ženeva	april 1947	7 mesecev	23	Tarife
Annecy	april 1949	5 mesecev	34	Tarife
Torquay	september 1950	8 mesecev	34	Tarife
Ženeva	januar 1956	5 mesecev	22	Tarife, sprejem Japonske
Dillon	september 1960	11 mesecev	45	Tarife
Kennedy	maj 1964	3 leta in 1 mesec	48	Tarife
Tokio	september 1973	6 let in 2 meseca	102	Tarife, netarifni ukrepi, okvirni sporazumi
Urugvaj	september 1986	7 let in 3 mesece	123	Tarife, netarifni ukrepi, poravnava sporov, kmetijstvo, oblikovanje STO
Doha	november 2001	?	159	Tarife, netarifni ukr.

Vir: Wikipedia (brez datuma).

Priloga 5: Organizacijska struktura

Vir: World trade organization (brez datuma c).